

Mr. Anil Kumar Panigrahy

A BRIGHT NEW TRADITION IS BUILT
by
THE READERS OF

THE HERITAGE

The span of one and half years is not a long time, yet given will and goodwill, enough of a time to build a healthy, meaningful and intelligent reading tradition.

SLOWLY BUT STEADILY THE ELITE OF INDIA AND MANY LOVERS OF INDIAN CULTURE ABROAD ARE UNITING IN THE HERITAGE

* THE HERITAGE reveals the fourth dimension of life to you—through series like "The Other Experience" and "Fables and Fancies of the East".

Anil Kumar Panigrahy

* THE HERITAGE brings to you the best of creative literature of Contemporary India—stories, novels and poems.

* THE HERITAGE features pictorial articles on places and monuments delving into their roots.

* THE HERITAGE takes you to a tour of the Little-Known India.

THE
HERITAGE

It's worth preserving. Every issue of it.

ବିଳାସିତାର ସୁଗନ୍ଧ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାମରେ...

ପ୍ରେମ୍ - ସତେଜତା ଆଣିବାର ସାଧନ

କମ୍ବଳିଆ
ପ୍ରାଚୀନ
ସମ୍ବଳ

ବୋଲଟା ଓ ସବୁଜ ରଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗିତ

Imagery 210701

ନିନ୍ଦା ମାୟା

ସମ୍ପାଦକ : 'ଚନ୍ଦ୍ରପାଣୀ'

ସମ୍ପାଳକ : ନାଗି ରେଡ଼ି

ଏ ସଂସାର ଚକ୍ରପାରେ ପ୍ରାଚୀନ ନଗର କାଷ୍ଠପୁରମ୍ବର
ବିବରଣୀ ପରଶା ଯାଇଛି । ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଏହି
ନଗର ଅତି ପ୍ରାଚୀନ । ଦିନେ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜା କପିଳେନ୍ଦ୍ର
ଦେବ କାଷ୍ଠ ରାଜାଙ୍କ କନ୍ୟା ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କୁ ବିବାହ
କରିଥିଲେ । ସେ କାହାଣୀ ବା ନଜାଣେ କିଏ !

ଅମରବାଣୀ

ଆମରଶାଂତାଃ ପ୍ରଣୟାଃ, କୋପାସ୍ତୁ ଶଶଭଂଗୁରାଃ ।

ପରିତ୍ୟାଗଶ୍ଚ ନିସ୍ତଂଗା, ଭବନ୍ତି ହି ମହାମୂଳାମ୍ ॥

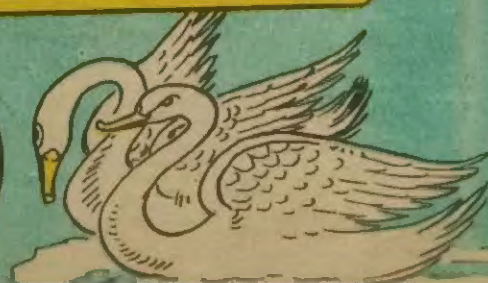
[ମହତ୍ ଲୋକେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବ ଜୀବନ ସାରା ଘୋଷଣା କରନ୍ତି ।
ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ କ୍ରୋଧଭାବ ଶଶକରୁ ଅଧିକ ରହେ ନାହିଁ ।
ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ କିଛି ତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି, ତାହା ନିଶ୍ଚୟ
ଭାବରେହିଁ କରନ୍ତି ।]

ବର୍ଷ : ୨୦

ନଭେମ୍ବର ୧୯୮୭

ଅଙ୍କ : ୫

ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା : ଟ. ୨ ୫୦ :: ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୩୦-୦୦

You're the school's
Junior Champ and that calls
for a treat!

A Fruitbits treat! In tangy
Orange & Lemon flavours.
It's the nicest way to
share your happiness
with friends.

Friends get friendlier with Fruitbits.

ନଭେମ୍ବର ୩୦ ଗରିବ ସୁଧା କଣନ୍ତୁ- ଆଜି ମେଢୁ ବଡ଼ା ମେକର

ଠ ମେଢୁ ବଡ଼ା ମେକର —

ପ୍ରତିପର ପଠିକ ଆକାରର, ସମାନ 'ସାଲତର' ମେଢୁ ବଡ଼ା ତିଆରି କରିଦିଏ । କିନ୍ତୁ ପୂର୍ଣ୍ଣକର, ଜ୍ଵାମୟୁକ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୋଳି-ପିଠା ତିଆରି କରନ୍ତୁ । କୃପନ ସହିତ ବିନାମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର ପୁରୁକା ଆପଣ ପାଇପାରିବେ ।

ଆଜି ଶେନଲେସ ଖିଲ ମେଢୁ ବଡ଼ା

ମେକର —

ତାମ ଟ. ୨୩.୨୫ ପଇସା ।

ଆଜି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଦୃଢ଼ ଟିସକାଉଣ୍ଟ ।

ଏବେ ଆଜି ମେଢୁ ବଡ଼ା ମେକର ବିଷୟ । ବାର୍ତ୍ତନର ଉପରକୁ ଟିକି ଦେଇ ତଳେ ଟିଆଯାଇଥିବା କୃପନ ସହିତ ତାହା ଆମପାଖକୁ ପଠାଇଦିଅନ୍ତୁ ।

ଆପଣଙ୍କ କୃପନ ପାଇଲୁ ନାହେଁ ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆପଣଙ୍କ ଆଜି ପ୍ରସାର କିବେଳ କୃପ ମେକରଣିପ କାର୍ତ୍ତ ଓ ବିନାମୂଲ୍ୟରେ ସୁବିଧାଜନକ ଆଜି ବିବରଣୀଗୁଡ଼ା ପଠାଇଦେବୁ ।

ତାପରେ, ପ୍ରତି ପୁର ନାସରେ ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଏକ ଆଜି ଉପାଦାନ ଉପରେ ବିଶେଷ ଡିପକାଉଣ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତାବ ପଠାଇବୁ । ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର, ସେଥିରେ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ବିକଳ ପସନ୍ଦ ରହିବ ।

ବିନାମୂଲ୍ୟରେ ଉପହାର ମଧ୍ୟ

ଏକାକି ଡିପକାଉଣ୍ଟ ପ୍ରସାରମାନ ପାଇବା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ବର୍ଷକରେ ୪ଟି କୃପନ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆଉ ଆପଣ ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି — ପ୍ରତିପର ଏଥିରେ ତଳା ବ୍ୟବହାର — ଆପଣ ନାଗଣାରେ ଏକ ଆଜି ବ୍ୟବହାର କରି କରି ପାଇବେ ଓ ତା ସହିତ ଆଜି ପ୍ରସାର କିବେଳ କୃପକୁ ଏକ ନାଗଣା ଉପହାର ପାଇବେ ।

ଆପଣ ଯେଉଁ ସହାୟକ ସେକ୍ସେକ ଉପକରଣ ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି ତାହା ଆପଣଙ୍କ ପାଖପଡୋଶରେ ନ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ଆପଣ ତଳେ ସତ୍ୟା ହୋଇପାରିବେ ।

କେବଳ ଆପଣ ଆମ ପାଖକୁ କୃପନ ପଠାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ଓ ଆମେ କିପରି ଦ୍ଵାରା ଆଜି ମେଢୁ ବଡ଼ା ମେକର ପଠାଇ ଦେବୁ । ଆମେ ପ୍ୟାକିଟ୍ ଏବଂ ତାଳ ଖରଚ ମଧ୍ୟ ଦେବୁ ।

ପ୍ରତି ମାସରେ ଏକ ନୂଆ ଆଜି ଉପାଦାନ

ଦଶ ବର୍ଷ ହେଲା ଆଜି ପକ୍ଷରୁ ସହାୟକ ସେକ୍ସେକ ଉପକରଣମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସୁଛି — ଏହାର ଶ୍ରେଣୀ ଏବେ ଅନେକ ବ୍ୟାପକ ହୋଇଛି, ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନକୁ ଆଜି ଏକ ଶହ ପରିଷ୍କର ଅଧିକ ଉପାଦାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା । ଦ୍ଵାରଦ୍ଵାରରେ ପ୍ରତି ମାସରେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଆଜି ଉପାଦାନ ତିଆରି କରାଯାଉଛି ।

ଆଜିକି ANJALI

୧୨୫ରୁ ଅଧିକ ସହାୟକ

ଉପକରଣ, ଆପଣଙ୍କ ସବୁ ସେକ୍ସେକ କାମ ସହଜରେ ସାଧନ

ଆଜିକି ପ୍ରସାର କିବେଳ କୃପ

୨୦୨ ଡିସେମ୍ବର ଦ୍ଵାରଦ୍ଵାର, ଖେତପ୍ରାପ୍ତି ବ୍ୟାକ ସେକ୍ସ, ୧୩ ଲେନ ସାମ୍ବା, କଲେ ୪୦୦ ୦୦୪
କୁ: ମୁ ଆଜିକି ପ୍ରସାର କିବେଳ କୃପରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଉଡ଼ୁ ଓ ଆଜିକି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଶେଷ ଡିପକାଉଣ୍ଟ ପାଇବାକୁ ଉଡ଼ୁ ।

- ☐ ଆଜିକି ମେଢୁ ବଡ଼ା ମେକର'ର ବାର୍ତ୍ତନର ଉପରକୁ ମୁ ଏଥିସହିତ ପଠାଇଲି । ଅନୁଗ୍ରହ କରି ମୋର କୃପ ମେକରଣିପ କାର୍ତ୍ତ ଓ ଆଜିକି ସୁବିଧାଜନକ ବିବରଣୀଗୁଡ଼ାର ନାଗଣା କରି ମୋପାଖକୁ ପଠାନ୍ତୁ ।
- ☐ ମୁ ଉଡ଼ୁଥିବା ଆଜିକି ମେଢୁ ବଡ଼ା ମେକର ମୋ ଆଖପାଖରେ ମିଳୁ ନାହିଁ । ଅନୁଗ୍ରହ କରି ସେହି ସାମଗ୍ରୀ ଓ ମୋ ମେକରଣିପ କାର୍ତ୍ତ କିପରି ଦ୍ଵାର ପଠାନ୍ତୁ । ପୋଷ୍ଟମାନ ଏ ସବୁ ଦେଖିବେଳେ ମୁ ପଇସା ପରିଶୋଧ କରିଦେବି ।
- ☐ ମୁ ଏବେ କୃପରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଉଡ଼ୁ ନାହିଁ, କେବେ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ମୋ ପାଖକୁ ବିନାମୂଲ୍ୟରେ ଆଜିକି ସୁବିଧାଜନକ ବିବରଣୀଗୁଡ଼ାର ଏକ କରି ପଠାନ୍ତୁ ।

ଅନୁଗ୍ରହ କରି ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖନ୍ତୁ, ସଂକ୍ଷେପ ହେଲେ କଂପ୍ରେସିବେ କେନ୍ଦ୍ର ।

ମୋର ନାମ _____

ମୋର ଠିକଣା _____

ORJAN

ବଣ ବମତବାର
ଆଉଟିଆ,
କୁହେଁ ତି ?

କଲ୍ୟାଣ ରକ୍ଷି

ପ୍ରାଚୀନ କାଳର କଥା । ବଣ ଭିତରେ ତପସ୍ୟାରତ କେତେଜଣ ରକ୍ଷି ଧ୍ୟାନ ବଳରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲେ ଯେ ସେମାନେ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ପିବାରୁ ହୁକ୍‌ଦାର । କିନ୍ତୁ କିପରି ଭାବରେ ସେଠାରୁ ପିବେ, ସେତକ ସେମାନଙ୍କୁ ଜଣା ନଥିଲା ।

ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅନ୍ୟତମ ହେଲେ କଲ୍ୟାଣ ରକ୍ଷି । ଦିନେ ବଣରେ କଲ୍ୟାଣ ରକ୍ଷି ଜଣେ ଗନ୍ଧବଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ବିଷୟ କହିଲେ । ଗନ୍ଧବ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ମନ୍ତ୍ର ଶିଖାଇଦେଇ କହିଲେ, “ପେଉଁମାନଙ୍କର ସ୍ୱର୍ଗରୁ ପିବାର ଅଧିକାର ଅଛି, ସେମାନେ ଏହି ମନ୍ତ୍ରଟି ପଢ଼ିଲେ ସ୍ୱର୍ଗର ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଯିବ ।”

କଲ୍ୟାଣ ରକ୍ଷି ନିଜ ଆଶ୍ରମରୁ ଆସି ଅନ୍ୟ ରକ୍ଷିମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ମନ୍ତ୍ରଟି ଶିଖାଇଦେଲେ । ରକ୍ଷିମାନେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ତମେ ମନ୍ତ୍ରଟି କେଉଁଠାରୁ ପାଇଲ ?” କଲ୍ୟାଣ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ରକ୍ଷିମାନେ ଧରିନେଲେ କି କଠୋର ତପସ୍ୟା କରି ସେ ଏହା ପାଇଛନ୍ତି ।

ସମସ୍ତେ ଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗର ଦ୍ୱାର ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଗଲା । ସମସ୍ତେ ପଶିଲେ । କିନ୍ତୁ କଲ୍ୟାଣ ପଶିବା ପୂର୍ବରୁ ଦ୍ୱାର ପୁଣି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

ମନ୍ତ୍ରଟି ଗନ୍ଧବଠାରୁ ଶିଖିବା କଥା କଲ୍ୟାଣ ଗୋପନ ରଖିଥିଲେ । ଏହା ଗନ୍ଧବଙ୍କ ପ୍ରତି ଅକୃତଜ୍ଞତା ହେଲା । ସେହି ଯୋଗୁଁ କଲ୍ୟାଣ ସ୍ୱର୍ଗ-ପ୍ରବେଶର ଅଧିକାର ହରାଇଲେ ।

ମଧୁମତ୍ତଙ୍କ ପସନ୍ଦ

ଅନେକ ଦିନ ତଳର କଥା । କୋଶଳ ଦେଶରେ ସେତେବେଳେ ରାଜୁଡ଼ କରୁଥିଲେ ବଲ୍ଲଭବର୍ମା । ସେ ଯେପରି ସୁଶାସକ ଥିଲେ, ସେହିପରି ବୁଦ୍ଧିମାନ ଥିଲେ । ଲୋକେ କହୁଥାନ୍ତି, “ଏମିତି ରାଜା ସହଜରେ ମିଳନ୍ତି ନାହିଁ ।”

ରାଜାଙ୍କର ଥିଲେ ଦୁଇ ପୁଅ : ସୁମନ୍ତ ଓ ପ୍ରବୀର । ରାଜା ଦୁହଁଙ୍କୁ ସମାନ ପ୍ରକାରେ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ । ଯେଉଁ ସମୟର କଥା କୁହାଯାଉଛି, ସେତେବେଳେ ବଡ଼ ପୁଅ ହେଲେହିଁ ରାଜା ହେବ, ସେ ଦେଶରେ ସେଭଳି ପ୍ରଥା ନଥିଲା । ରାଜା ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ପୁଅକୁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ କରିବେ, ସେ ପୁଅକୁ ଯୁବରାଜ ପଦରେ ବସାଇ ପାରିବେ ।

ସୁମନ୍ତ ଓ ପ୍ରବୀର ଭିତରୁ କାହାକୁ ଯୁବରାଜ ପଦ ଦେବେ ଓ କାହାଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ

ରୂପେ ବରଣ କରିବେ, ରାଜା ସେକଥା ଠଉରାଇ ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ସୁମନ୍ତକୁ ସେ ଯୁବରାଜପଦ ଦେବା ସ୍ୱାଭାବିକ ହୁଅନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ ବହୁତ ମାଢ଼ା ପ୍ରକୃତିର ଯୁବକ ବୋଲି ତାଙ୍କର ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ଅତି ଧୀର ଭାବରେ କଥା କହନ୍ତି, ବିଶେଷ କାହା ସହ ମିଳାମିଶା କରନ୍ତି ନାହିଁ । କେବେ କଡ଼ା ଭାବରେ କାହାକୁ କିଛି କହିବାର ବା ଧମକ ଦେବାର ଶୁଣାଯାଏ ନାହିଁ । ଯିଏ ରାଜା ହେବ, ତା’ର ବିପକ୍ଷତ ଗୁଣମାନ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ !

ସେସବୁ ବିପକ୍ଷତ ଗୁଣ ପ୍ରବୀରଙ୍କଠି ଥିଲା । ସେ ଚଞ୍ଚଳ ସ୍ୱଭାବର ଚରୁଣ । ଯେଉଁ କାମ କରିବାକୁ ପ୍ରିୟ କରୁଥିଲେ, ସେ କାମ ସେ କରାଇ ନେଉଥିଲେ । ଅମାତ୍ୟକୂଳର ଯୁବକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ।

ରାଜଗାଦି ପାଇଁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ମନୋନୟନ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ହେବା ବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ପ୍ରାୟ ରାଜାଙ୍କୁ କହୁଥିଲେ, “ମହାରାଜ, ଯୁବରାଜ ସୁମନ୍ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଧୁ ପ୍ରକୃତର ଯୁବକ । ବୁଦ୍ଧିର ଗଭୀରତା ମଧ୍ୟ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟଶାସନ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସବୁ ଗୁଣର ଆବଶ୍ୟକ ସେସବୁ ମନେ ହୁଏ ପ୍ରବାରଙ୍କଠାରେହିଁ ଅଧିକ ଅଛି । ତେଣୁ ରାଜପଦ ପାଇଁ ସେହିଁ ଯୋଗ୍ୟ ।”

ରାଜା ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ଜଣେ ରାଜପୁତ୍ର ରାଜା ହେଲେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ କୌଣସି ଗୁରୁତର ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଇବେ, ଏହା ଥିଲା ପରମ୍ପରା । ସେପାଇଁ

ରାଜ୍ୟର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଜୀବନ ଓ ସମସ୍ୟା ଦକ୍ଷତାରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଧାରଣା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ରାଜା ବଲ୍ଲଭବର୍ମା ରାଜା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଏକାକୀ ରାଜ୍ୟ ଭ୍ରମଣ କରିଥିଲେ । ସେ ସୁମନ୍ତ ଓ ପ୍ରବାରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ସୁମନ୍ତ ଓ ପ୍ରବାର କେଳମାସ କାଳ ରାଜ୍ୟ ଭ୍ରମଣ କରି ଶେଷକୁ ରାଜଧାନୀକୁ ଫେରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲେ । ଗୋଟିଏ ବଣ ଭିତର ଦେଇ ଆସିଲେ ସିଧା ରାସ୍ତା ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଦୁହେଁ ବଣରେ ପଶିଲେ । ସେ ବଣ କୋଶଳ ଓ ମଧୁପୁର ରାଜ୍ୟର ସୀମାରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଦୁହେଁ ବଣ ଭିତରେ ବିଶ୍ରାମ କରୁଛନ୍ତି, ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ନାଗ କଣ୍ଠର ଆଉଁଶନାଦ ଶୁଣିଲେ । କେହି ଜଣେ କହୁଥିଲା, “ମୋତେ ବଞ୍ଚାଅ !”

ପ୍ରବାର ଚଟାପଟ୍ ଉଠି ପଡ଼ି ଗୁରୁଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କଲେ ଓ ତା’ପରେ କହିଲେ, “ଭାଇ ! କେହି କୁଆଡ଼େ ନାହିଁ । ଏ କଣ୍ଠସ୍ବର ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ପିତାଚିନାର । ଗୁଲ, ଆମେ ଆମ ବାଟରେ ଯିବା ।”

କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ କହିଲେ, “ଗୁରୁଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେହିଁ ସବୁ ଦେଖି ହୁଏନାହିଁ । ଏଠି କେଉଁଠି ଖାଲ ବା କୁଅ ନାହିଁ ?”

ଦେଖିବା ବେଳକୁ ଗୋଟିଏ କୁଅ ଭିତରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି ଗୋଟିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରା କନ୍ୟା ।

ସେ ଉପରକୁ ଅନାଇ କହିଲା, “ବଣ ବୁଢ଼ା
ଯୋଗୁଁ ଦେଶ ନପାରି ପଡ଼ିଗଲା ।”

ପ୍ରବାର ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର କୁଅ ଭିତରକୁ ଡେଇଁ
ପଡ଼ିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ
ତାଙ୍କୁ ରୋକିଦେଲେ ଓ କହିଲେ, “ଜଣେ
ତଳେ ପଡ଼ି ବାହାର ପାରୁନାହିଁ । ତମେ ପୁଣି
ପଡ଼ି ଲଭି କ’ଣ ହେବ ? ଦୁର୍ଦ୍ଦିକୁ ମୁଁ କିପରି
ବାହାର କରିବି ? ଦେଖ, କେଉଁଠି ଟାଣ ଲୁଟା
ଥିଲେ ବାହାର କର ।”

ପ୍ରବାର ଟାଣୁଆ ଲୁଟା ଖୋଜି ବାହାର
କଲେ । ତା’ର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାନ୍ତ ସୁମନ୍ତ
ଧରିଲେ । ଲୁଟା ଧରି ଧରି ପ୍ରବାର ଓହ୍ଲାଇଗଲେ
ଓ କନ୍ୟାଟିକୁ ଉପରକୁ ଆଣିଲେ । କନ୍ୟା
ପ୍ରବାରକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲେ । ପ୍ରବାରଙ୍କ
ଆନନ୍ଦ କଥା କହିଲେ ନ ସରେ ।

ଉପରକୁ ଉଠି ଆସି କନ୍ୟା ନିଜର
ପରିଚୟ ଦେଲେ । ସେ ମଧୁପୁର ରାଜ୍ୟର
ରାଜକନ୍ୟା ମଧୁମତୀ । ସଖିମାନଙ୍କ ସହ
ଲଠୁକାଳି ଶେକୁଧିବାଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନଙ୍କଠୁଁ
ଦୁରେଇ ଆସି କୁଅରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲେ ।

ସେ ଏକଥା କହିସାରିବା ବେଳକୁ ତାଙ୍କ
ସଖିମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ରାଜକନ୍ୟା
ସେମାନଙ୍କ ସହ ଚାଲିଗଲେ ।

ଦୁଇ ରାଜପୁତ୍ର ରାଜଧାନୀକୁ ଫେରିଲେ ଓ
ସେମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଭ୍ରମଣର ଅଭିଜ୍ଞତା ରାଜାଙ୍କୁ
ଶୁଣାଇଲେ । ରାଜା ଖୁସି ହେଲେ । ଦୁଇଦିନ

ପରେ ରାଜାଙ୍କ ବୟସ୍ୟ ଆସି ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲା,
“ମଧୁପୁରର ରାଜକନ୍ୟା ମଧୁମତୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ
ସୁନ୍ଦରୀ । ମୋର ମନେ ଦ୍ରବ ରାଜକୁମାର
ସୁମନ୍ତ ଓ ରାଜକୁମାର ପ୍ରବାର ଉଭୟେ ତାଙ୍କୁ
ବିବାହ କେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ।”

“ସତେ ? ତେବେ ରାଜକନ୍ୟା ଜାହାକୁ
ପସନ୍ଦ କରୁଛନ୍ତି, ସେକଥା ଚୁଝିବାକୁ ହେବ ।

କୋଶଳ ଓ ମଧୁପୁର ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ
ବିଶେଷ ବନ୍ଧୁତା ଥାଏ । କୋଶଳରେ ଗୋଟିଏ
ବଡ଼ ଉତ୍ସବ ହେବାର ଥାଏ । ସେହି ଉତ୍ସବରେ
ରାଜା ବଞ୍ଚିଉଦ୍ଧର୍ମ ସପରିବାରରେ ମଧୁପୁର
ରାଜାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ । ରାଜା ସପରିବାରରେ
ଆସିବାରୁ ବଞ୍ଚିଉଦ୍ଧର୍ମ ଅତିଥି ରାଜାଙ୍କ ଅନୁମତି

ସତ କନ୍ୟା ମଧୁମତକୁ ପଚାରିଲେ, “ତମେ ମୋର ଦୁଇପୁଅଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣକୁ ବିବାହେବାକୁ ଚାହୁଁଛ ?”

ମଧୁମତ ହଁ ଭରିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରବାର ପ୍ରବାର କରି ସାରିଥାନ୍ତି ଯେ ମଧୁମତ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ବିବାହ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ମଧୁମତ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ରାଜପୁତ୍ରକୁ ବିବାହ ଦେବେ ବୋଲି କହିଲେ ।

“ମା, ସୁମନ୍ତ ଓ ପ୍ରବାର ଭିତରେ ତୁମେ ସୁମନ୍ତକୁ କାହିଁକି ପସନ୍ଦ କଲ ?” ରାଜା ବଳିଭବନୀ ପରେ ଏକାନ୍ତରେ ମଧୁମତକୁ ପଚାରିଲେ ।

“ମହାରାଜା ! ସୁମନ୍ତ ଜ୍ଞାନୀ, ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବବାନ ଓ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ।” ରାଜକନ୍ୟା କହିଲେ ।

“କିପରି ?” ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

ରାଜକନ୍ୟା ବୁଝାଇଦେଲେ : ପ୍ରବାର ଗୃହ-ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରି କାହାକୁ ନ ଦେଖି

ଗୁଲିପିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ କଲବେଳେ ଆଖପାଖରେ କୁଅ ଥିବାର ସମ୍ଭବନା କଥା ସୁମନ୍ତ କହିଥିଲେ । ତାହା ଜ୍ଞାନର ପରିଚୟ । ପ୍ରବାର କୁଅ ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବାକୁ ବଞ୍ଚିବା ବେଳେ ସୁମନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ରୋକି ପ୍ରଥମେ ଲଟା ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ କହି ବାସ୍ତବ ବୁଦ୍ଧିର ପରିଚୟ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଧୀର ଭାବରେ କଥା କହିଥିଲେ ବି ତାଙ୍କ କଥାର ପ୍ରଭାବକୁ ପ୍ରବାର ଏଡ଼ାଇ ଦେଇ ପାରୁ ନଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ଏହା ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ପରିଚୟ । ପ୍ରବାର ରାଜକନ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ବିବାହ ଦେବେ ବୋଲି ଏଣେ ତେଣେ ପ୍ରଗଳଭ ଭାବରେ କହିଥିବା ସ୍ଥଳେ ସୁମନ୍ତ ସେକଥା ନ କହି ନିଜ ସମ୍ଭ୍ରମ ବୋଧର ପରିଚୟ ଦେଇଥିଲେ ।

ରାଜକନ୍ୟା ମଧୁମତଙ୍କ ବିଚାରରେ ରାଜା ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ । ସେ ସୁମନ୍ତକୁ ହିଁ ଯୁବରାଜ ପଦରେ ଅଭିଷିକ୍ତ କଲେ ।

ଦୁଷ୍ଟା ରାୟଙ୍କ ରାୟ

ପ୍ରଭାତ କାଳର କଥା । ସେତେବେଳେ ଦେଶରେ ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ରଜୁଡ଼ି ବୁଲିଥାଏ କହିଲେ ଚଳେ । ରଜା ଥା'ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ରଜା ତ ଆଉ ଗାଁ ଗଣ୍ଡା ବୁଲି ବୁଲି ହାଲୁଗୁଲୁ ଦେଖିବେ ନାହିଁ !” ତା'ଛଡ଼ା ସେତେବେଳେ ଆଜିକାଲି ଭଲ ଏତେ କର୍ମଗୁରୁ ନଥିଲେ । ତେଣୁ ଗାଁ ଗଣ୍ଡାର ଆଇନ୍ କାନୁନ୍, ନିୟମ ଶୃଙ୍ଖଳା ସବୁ ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିଥାଏ ।

ଶୁଣି ଏ ଶୁଣି ଏ ଅଞ୍ଚଳ ଉପରେ ଜଣେ ଜଣେ ବିଚାରକ ଥିଲେ । ସେ ଲୋକଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଶୁଣି ସାଧୁ ଦେଉଥିଲେ । ସାଧାରଣତଃ ସେସବୁ ଅଞ୍ଚଳର ଜମିଦାରମାନେହିଁ କିଏ ବିଚାରକ ହେବ ସେକଥା ସ୍ଥିର କରି ରଜାଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଉଥିଲେ । ରଜା ସେଥିରେ ନିଜ ସମ୍ମତ ଦେଉଥିଲେ ।

ଥରେ ରଣିପୁରର ବିଚାରକ ପଦ ଖାଲି ପଡ଼ିଲା । ସେଠିକାର ଜମିଦାର ଥିଲେ ବିଜୟ ସାୟ । ସେ ଟିକିଏ ଦୁଷ୍ଟାଳିଆ ଲୋକ ଥିଲେ ବୋଲି ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ଦୁଷ୍ଟା ସାୟ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ଦୁଷ୍ଟା ସାୟଙ୍କୁ ତାଙ୍କର କେତେଜଣ ଖୋସାମୋହିଆ କହିଲେ, “ହଜୁର୍ ! ଯିଏ ନୁଆ ବିଚାରକ ହେବ, ସେ ଆପଣଙ୍କ ଭଲ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ନ୍ୟାୟଶୀଳ ହେବା ଦରକାର !”

ଦୁଷ୍ଟା ସାୟ କହିଲେ, “ଓଃ ଏମିତି କଥା ? ତେବେ ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ବିଚାରକଟିଏ ଖୋଜିବି ପୁଣି କେଉଁଠୁ ? ମୁଁ ନିଜେ ବିଚାରକ ବା ନ ହେବି କିଆଁ ?” ସେ ସେହି ଅନୁସାରେ ରଜାଙ୍କୁ ଲେଖିଲେ । ରଜା ହଁ ଭରିଲେ ।

ଦୁଷ୍ଟା ସାୟ ସ୍ୱୟଂ ବାଜାବାଲ ସହ ବୁଲି ବୁଲି ପ୍ରଚାର କଲେ, “ପ୍ରଜାମାନେ,

ତମମାନଙ୍କର ଆଉ ଭୟ ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜେ ବିଚାର କଲି । ମୋ ଚୁଟିକୁ ଦେଖ । ମୁଁ ଧର୍ମିକ ଲୋକ । ଏଣିକି ଝଗଡ଼ା ହେଲେ ମୋ ପାଖକୁ ଚାଲି ଆସିବ ମୁଁ ନ୍ୟାୟ ବିଚାର କରି ଶାୟି ଦେବି ।”

ପରଦିନ ସେ ବିଚାର - ପାଇଁ ବରଗଛ ମୂଳରେ ବସିଲେ । ସେତେବେଳେ ଶବର ପହଞ୍ଚିଲା, ସ୍ୱପ୍ନ ରଜା ଗସ୍ତରେ ବାହାରିଛନ୍ତି । ସେ ଦିବାହାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠି ରହିବେ ଓ ଦୁର୍ଗା ଶାୟି ବିଚାର ଦେଖିବେ ।

ଘରେ ରଜକାୟ ଖିଆପିଆର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ସାରା ଜମିଦାର ଗଛମୂଳକୁ ଆସି ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ରଜା ପହଞ୍ଚିଲେ । ଜମିଦାର ରଜାଙ୍କୁ

ଆସନରେ ବସାଇ ଠିଆ ହୋଇ ବିଚାର ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ବିଚାର ପ୍ରାଣୀ ରଘୁର ନାକ କାମୁଡ଼ି ଶୁଣି ଆ କରଦେଇଥାଏ ରମେଶ । ସେ କାହିଁକି ଏପରି କଲ ବୋଲି ଜମିଦାର ରମେଶକୁ ପଚାରିବା ମାତ୍ରେ ରମେଶ କହିଲା, “ହଜୁର ! ମୁଁ କାହିଁକି ସେ କାମ କରିବି ? ସେ ନିଜେ ନିଜ ନାକକୁ କାମୁଡ଼ିଛି !”

ରଘୁ କହିଲା, “ଇଏ କେଡ଼େ ମିଥ୍ୟାବାଦୀ ଦେଖନ୍ତୁ । କେହି କେବେ ନିଜ ନାକ କାମୁଡ଼ି ପାରେ ? ମୁହଁ ସେଯାଏ ପାଇବ ?”

ରମେଶ ଚଟାପଟ୍ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ହଜୁର, ଧର୍ମବିଚାର ! ସେ ତୋକି ପକାଇ ତା’ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ ନିଜ ନାକ କାମୁଡ଼ିଛି । ସେଥିରେ ମୁହଁ ସେଯାଏ ଯିବ ନାହିଁ କାହିଁକି ?”

ସେତେବେଳକୁ ଦୁର୍ଗା ଶାୟିଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଅସୁବଧା ଲାଗୁଥାଏ । କାରଣ ସ୍ୱପ୍ନ ରଜା ସବୁ ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ସେ କହିଲା, “ଠିକ୍, ଠିକ୍ । ରଘୁ ନିଜେ ଦୋଷୀ । ତାକୁ ଚାଲିଯିବା ପାହାର ବେତ ମାଡ଼ ଦିଅ ।”

ଏହାପରେ ସେ ରଜାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମଣିମା ! ମଣୋହ ବେଳ ହେଲାଣି । ମୋ ଘରକୁ ଚାଲନ୍ତୁ ।”

ରଜା କିଛି ନକହି ଚାଲିଲେ । ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଜମିଦାର ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ,

“କ’ଣ, ମୋ ବିଚାର ଠିକ୍ ହେଲା?
ଶୁଣୁଥିଲୁଟି?”

“ଗାଧର୍ବ ଯେମିତି ବିଚାର କରୁଥାନ୍ତା,
ତମେ ସେମିତି କଲ । ନିଜେ ଚୈତ୍ତିକ ଉପରେ
ଠିଆ ହୋଇ ନିଜ ନାକ କାମୁଡ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା
କଲ ଦେଖିବା!” ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

ଜମିଦାର ଦୁଃଖୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଚେଷ୍ଟା କଲେ, କିନ୍ତୁ
ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ, “ବଡ଼ ଭୁଲ୍
ହୋଇଗଲା ତ !”

ଉପରଓଳି ପୁଣି ବିଚାର ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।
ଜମିଦାର କହିଲେ, “ଗୁଳିଗ ବେତ ମାଡ଼
ରମେଶକୁ ଦିଅ ।”

ସେତେବେଳେ ଜମିଦାରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଆତୁଆଳରୁ
ସବୁ ଦେଖୁଥାନ୍ତା । ସେ ଚାହିଁଥିଲେ କି
ଜମିଦାର ପ୍ରଥମେ କହୁଥିବା କେହି ନିଜ ନାକ
କାମୁଡ଼ି ପାରେନା । ତେଣୁ ସେ ନିଜ ନାକ
ପ୍ରତି ଇଚ୍ଛା ଦେଲେ । ଜମିଦାର ତାହା
ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲେ, “ନାହିଁ, ନାହିଁ,

ବେତମାଡ଼ ଦରବାର ନାହିଁ । ତା’ ନାକ
କାଟି ଦିଅ ।”

ସ୍ତ୍ରୀ ଏ’ ସ୍ତ୍ରୀ ଶୁଣି ବିରକ୍ତରେ ଦାନ୍ତ
ଚିପି ନିଜ ଗୁଡ଼ରେ ହାତ ବାଡ଼େଇ
ଦେଲେ । ଜମିଦାର ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି
ସ୍ତ୍ରୀ ଦେଲେ, “ରୁହ, ରୁହ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ
ତାଙ୍କ ନିଜ ଦାନ୍ତରେ ଯାଇ ତା’ ନାକ
କାମୁଡ଼ିବେ ।”

ଜମିଦାରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଲଜ୍ଜାରେ ପଲାଇଗଲେ ।
ରଜା ଆଉ ହସ ସେକି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।
ସେ କହିଲେ, “ଜମିଦାର ! ହେଲା ।
ତମେ ତମ ପଶାଖେଳ, ଖାଇବା ପିଇବା
ଇତ୍ୟାଦିକୁ ନେଇ ରୁହ । ଏ କାମ ତମ
ପାଇଁ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଜଣେ ବିଚାରକ
ପଠାଇବି ।”

ତା’ପରେ ଦରବାର ଶେଷ ହେଲା । ରଜା
ଜଣେ ନୂଆ ବିଚାରକ ପଠାଇବାର ପ୍ରତୀକ୍ଷା
ଦେଇ ରାଜଧାନୀକୁ ବାହାରି ଗଲେ ।

ବିଧି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ

“ଆମ ଆଉ ପାଞ୍ଚ ଘରେ ଯିଏ ଆମ ରହୁଛନ୍ତି, ସେ ଜଣେ ଭଲ ଜ୍ୟୋତିଷ । ନାମ ଦ୍ଵାରା
 ଶୁଣା । ତାଙ୍କୁ ଆମ ଝିଅର ଜାତକ ଦେଖାଅ । ସେ ତା’ ବଦାହ ଶେଷରେ କିଛି
 କହୁ ଗାରବେ ।” କଲ୍ଲନା ଦେବୀ ତାଙ୍କ ସ୍ଵାମୀ ରବିବାରୁକୁ ଏକଥା ବାଉଁଶର କହିଲେ ।
 ରବିବାରୁ ତ ଲଜ୍ୟ କଲେ, ଜଣେ ଭଲ ଲୋକ ସେଦିନ ସକାଳେ ଘାର ପଡ଼ୋଶୀ ଘରେ
 ଶଶି ଏ ଜାତକ ଦେଇ ଆସିଲେ ।

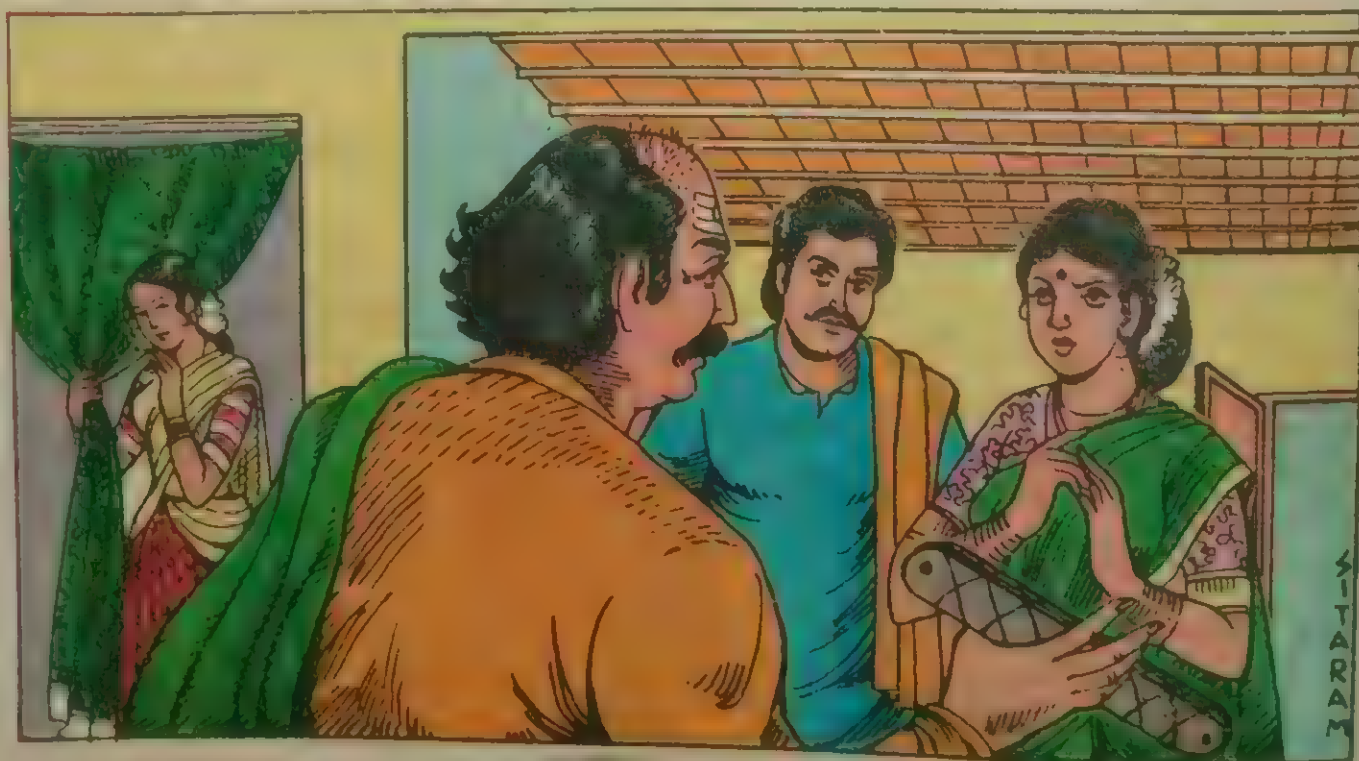
ରବିବାରୁ କଲ୍ଲନା ଦେବୀଙ୍କୁ ଧରି ପଡ଼ୋଶୀ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଯିଏ କବାଟ ଖୋଲିଲା,
 ସିଏ ଗୋଟିଏ ଝିଅ । ରବିବାରୁ ଦ୍ଵାର ମୁଁ କହିଲେ, “ଆମେ ଆଗଣୀଙ୍କ ପ୍ରତିବେଶୀ । ପରଚନ୍ଦ୍ର
 ପାଇଁ ଆସିଲୁଁ । ଆଗଣୀଙ୍କ ଝିଅଟିର ଗୁରୁତଲ୍ୟ ଭାରି ଭଲ । ତା’ ବାହାଘର ବ୍ୟବସ୍ଥା
 କଲେଣି ?”

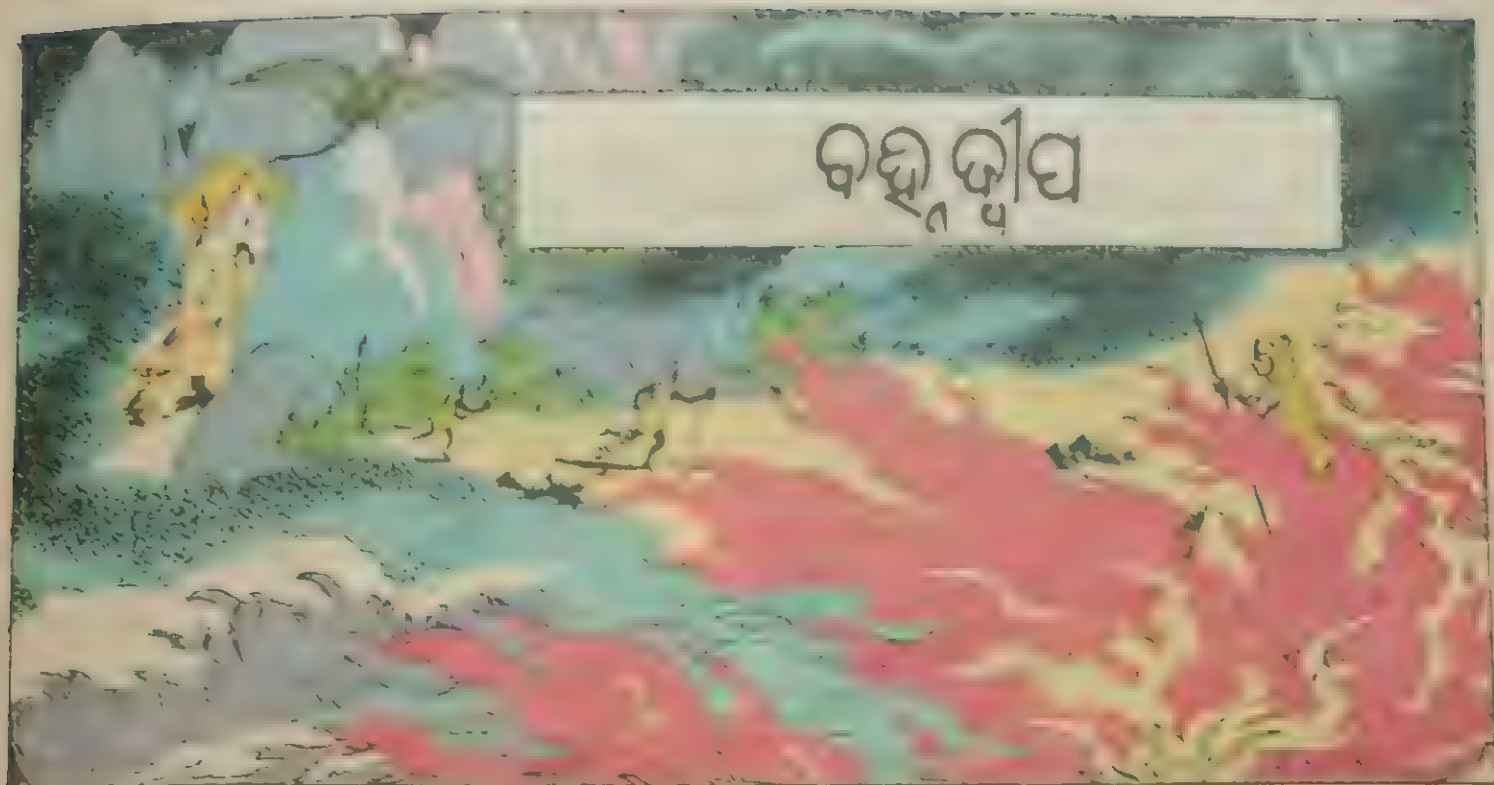
“ଭାଇ, ବ୍ୟବସ୍ଥା କରବାରୁ ମୁଁ କିଏ ? ତା’ ଅନ୍ତଃରେ ଯେବେ ଯେଉଁଠି ଥିବ,
 ସେବେ ସେଠି ହେବ ।” ଦ୍ଵାର ଖର୍ଚ୍ଚ କହିଲେ ।

ରବିବାରୁ କହିଲେ, “କେନ୍ଦ୍ର, କେନ୍ଦ୍ର । ଆମ ସହ ପରଚନ୍ଦ୍ର ହେଲା । ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା
 ବେଳେ ଆମକୁ କହୁବେ । ପରେ ଦେଖା ହେବ ।”

ବଦାହ ନେଇ ଆସି ଶୁଣାରେ ରବିବାରୁ କଲ୍ଲନା ଦେବୀଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଆଉ ତାଙ୍କୁ
 ଝିଅର ଜାତକ ଦେଖାଇବାର ଆଗ୍ରହ ଅଛି ?”

କଲ୍ଲନା ଦେବୀ କହି କହିଲେ ନାହିଁ ।

ବହୁତ୍ୱୀପ

[୫]

[ବିଷୟ ଉଗ୍ରାସର ଅତ୍ୟୁତ ଭାବରେ ଥିବା ବେଳେ ବଡ଼ରେ ଭାଗା ବିଷୟେନ ଅଗ୍ନିଦ୍ୱୀପର
ଉତ୍ପତ୍ତିର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ । ଉଗ୍ରାସର ଅନୁଚରମାନଙ୍କ
ସହ ସେ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ସବାର୍ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଲୋକଙ୍କର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ।
ଉଗ୍ରାସ ଆହତ ହେଲା । ତା'ପରେ...]

ଉଗ୍ରାସ ନିଜ ସେବକ କାନ୍ଧରେ ଭାବଦେଇ କରୁଥିଲି । ଆଜି କୁଆଡୁ ଗୁଡ଼ିଏ ମଣିଷ ପକ୍ଷୀ
ଠିଆ ହେଲା । ଯନ୍ତ୍ରଣା ଯୋଗୁଁ ଅରେ ଉପରେ ସବାର୍ ହୋଇ ଆସି ମୋ ଗର୍ବ ଗର୍ବ
ସେ ଚିତ୍କାର କଲା । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଚିନ୍ତା କରି କରିଦେଲେ । ଏହା କ'ଣ ମୋ ପକ୍ଷରେ
ସେ ଚିତ୍କାରକୁ କହିଲା, “ଚିତ୍କାର ! ଅବସ୍ଥା କମ ଅପମାନର ବିଷୟ ?”
ଦେଖୁଛୁ ତ ? ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଯଶଶ୍ରୀ ବିଷୟ ଚିତ୍କାର କହିଲେ, “ଉଗ୍ରାସ ! ଚିନ୍ତା କରି
ବଂଶର ସନ୍ତାନ । ଏ ବଂଶର ଯେଉଁଆଡେ ଲାଭ ନାହିଁ । ତୁମେ ଓ ମୁଁ, ଆମେ ଦୁହେଁ
ମନ ସେହିଆଡ଼େ ମୁଁ ଅବାଧରେ ବିଚାରଣ ପରାଜିତ ହୋଇଛୁ ! ଆମକୁ ମଣିଷମାନେ

ପରୀକ୍ଷା କରି ନାହାନ୍ତି, ଯେଉଁ ପକ୍ଷୀ ଉପରେ ସେମାନେ ସବାର୍ ହୋଇ ଆସନ୍ତି, ସେହି ପକ୍ଷୀମାନେ ପରୀକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ସେସବୁ ଭାଷଣ ପକ୍ଷୀକୁ ସାମ୍ନା କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଧରଣର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଆବଶ୍ୟକ, ଆମ ପାଖରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମକୁ କିଛି ଭଲ ଉପାୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ତାକୁ ସିନା ସାନ୍ତୁ ନା ଦେଉଥିଲେ, ବାସ୍ତବରେ ସେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଚିନ୍ତିତ ନଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ରାକ୍ଷସର ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଯେତେ ନୁହେଁ, ନିଜ ପ୍ରଜାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭାବି ସେ ସେତେ ବିଚଳିତ ହୋଇ କରୁଥିଲେ ।

ଉଦ୍ରାସ ପ୍ରାୟ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ ଭଳି କହିଲା, “ଆମେ ସେଭଳି ଉପାୟ ଭାବି ବାହାର କରିବା ବେଳକୁ ସେ ଧୂର୍ତ୍ତ ଲୋକେ ମୋର ଏ ବଣ, ତମର ସେ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରାସାଦ, ସବୁ ଦଖଲ କରିନେବେ । ସେମାନେ ଯେପରି ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ, ସେହିପରି କ୍ଷୀପ୍ର । ସେକଥା ବୁଝୁଛ ତ ?”

ଏଡ଼େ ଭୟଙ୍କର ରାକ୍ଷସକୁ ଏଭଳି ଭୟଭୀତ ହେବାର ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କୁ ବଡ଼ ଅସୁବିଧା ଲାଗିଲା । ଉଦ୍ରାସ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଦୟା ବି ଆସିଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ପଚାରିଲେ, “ଉଦ୍ରାସ ! ଅଗ୍ନି-ଦ୍ଵୀପର ଲୋକେ ଆମ ରକ୍ଷା ଓ ବଣ ଦଖଲ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ତମର କ’ଣ ଏଇଆ ଧାରଣା ?”

“ସେଭଳି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲେ ସେମାନେ କାହିଁକି ଆସି ବାରମ୍ବାର ଆମ ଉପରେ ହମଲା କରିବେ ?” ଉଦ୍ରାସ ଚିନ୍ତାକୁଣ୍ଠି ଭାବରେ କହିଲା ।

“କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ରାସ, ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯଦି ସେଇଆ, ତେବେ ସେମାନେ ଜଣ ଜଣ କରି ଆମ ଲୋକଙ୍କୁ ହରଣରୁଲ କରି ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି କାହିଁକି ?” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ପଚାରିଲେ ।

“ତାହା ବାସ୍ତବିକ ରହସ୍ୟମୟ । ଯଦି କୌଣସି ମତେ ଆମେ ସେ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣକୁ କାନ୍ଦୁ କରି ଅଟକାଇ ପାରୁନୁ, ତେବେ ତାକୁ ଜେର କରି ସବୁ କଥା ବାହାର କରି

କାହିଁକି । କାହିଁକି ପାରିଲୁନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ମନେ
ମରୁଛି ।” ଯେତେବେଳେ ମନେ ମନେ କହିଲେ ।

“ଦିନେ ନା ଦିନେ ସେ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରୁ
କେଉଁକିଏ ଅବଶ୍ୟ ଆମେ ଧରି ପାରିବୁ ।
ସେହିନ ସବୁ ରହସ୍ୟ ଜଣା ପଡ଼ିବ । ସେ
ଅଗ୍ନିଦ୍ୱୀପ କେଉଁଠି ? ଏ ରାଜ୍ୟର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ
ସେ ଧୂଳି ଲୋକେ କିପରି ବନ୍ଧୁକୁ ଆଣିଲେ ?
ସେ ପକ୍ଷୀକୁ ବାନ୍ଧନ କରି ଆମ ରାଜ୍ୟକୁ ଆସି
ଲୋକଙ୍କୁ ଧରି ନେଇଯାଇ ସେମାନେ କ’ଣ
ପାରିଛନ୍ତି ? ଏସବୁ କଥା ଆମେ ଜାଣିବା
ଆବଶ୍ୟକ ।”

ଏହା କହି ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରୁ ବାହାରି
ନେବାକୁ ବସିଲେ । ସେ କହିଗଲେ,
“ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ! ତମର ବନ୍ଧାମ ଲୋଡ଼ା । ନିଜ
କିଛିକୁ ମଧ୍ୟ ମଜବୁତ କରି । ମୁଁ ବି ମୋ
ପ୍ରାସାଦର ସୁରକ୍ଷା ଦିଗରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବି ।
ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଏଥର ଚାଲିଲି ।”

ଅନୁଚରମାନଙ୍କ ସହ ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ନିଜ
ପ୍ରାସାଦ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲେ । ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ କିଛି
ବାଟ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଯାଇ କହିଲା,
“ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ! ମୋର ଏ ଦୟନୀୟ ଅବସ୍ଥା
ବିଷୟରେ ତମ ଲୋକେ ଯେପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ
ଆଗରେ ଆଲୋଚନା ନ କରନ୍ତି । ମୋର
ସମ୍ମାନ ଯିବ ।”

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ହସିବେ କି ଦୁଃଖ କରିବେ
ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲେ ।

ତାଙ୍କ ସେନାପତି ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହାରାଜା !
ଅଗ୍ନିଦ୍ୱୀପର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର ମୁକାବଲ ସକାଶେ
ଆମକୁ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସହଯୋଗ
ଲୋଡ଼ା । ଆମେ ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନେ
ସେମାନଙ୍କ କବଳରୁ କିପରି ଆମ ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା
କରି ପାରିବା ?”

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ସେନାପତିଙ୍କ ଏ କଥା ଶୁଣି
ବିରକ୍ତ ହେଲେ । ତେବେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି
କହିଲେ, “ସେନାପତି ! ଆମେ କ’ଣ ଆମ
ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବା ସକଶେ ଦିନେ ରାକ୍ଷସଙ୍କୁ
ଦାନ୍ତ ନେଇଯାଇ ପାରିବା ? ନା ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ
ପାଖରେ ଆମ ରାଜ୍ୟ ବନ୍ଧକ ଦେବା ? ତମେ
ଜଣେ ଯୋଦ୍ଧା । ଆମେ ଯଦି ଆମ ରାଜ୍ୟ

ରକ୍ଷା କରି ନ ପାରିବା, ତେବେ ମୁଁ ରାଜପଦ
ଓ ତମେ ସେନାପତି ପଦ ଗ୍ରହଣଦେବା
ଆବଶ୍ୟକ ।”

ସେନାପତି ଲଜ୍ଜିତ ହେଲେ । ଆଉ କିଛି
କହିଲେ ନାହିଁ ।

ସେମାନେ ଅଳ୍ପ ଦୂର ଯାଇଛନ୍ତି, ପଛରୁ
ଚକ୍ରାର ଶୁଭ୍ରଲ । ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ
ବୁଲି ଅନାଇଲେ । “ମହାରାଜ, ମହାରାଜ !”
ବୋଲି ତାଙ୍କ ଗୁଡ଼ ଦୁଇଜଣ ରାକ୍ଷସ ସେମାନଙ୍କ
ଆଡ଼କୁ ଦୌଡ଼ ଦୌଡ଼ ଆସୁଥିବାର ସେମାନେ
ଦେଖିଲେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ପ୍ରଥମେ ଆଗେ
ଆଗେ ଆସୁଥିବା ଦୁଇ ରାକ୍ଷସ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ

ଆସି ଚାଲି ଶବ୍ଦରେ ମନୁଷ୍ୟ ଗୋଟିଏ କହିଲେ,
“ମହାରାଜ ! ଅଗ୍ନିଦ୍ୱୀପର ଲେଙ୍କେ ଧୂଆଁ ଆମ
ବଣ ଉପରେ ଡେଇଁ କରିବେ ନାହିଁ ତ ?”

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ପୁର ଦିଗକୁ ଅନାଇ କହିଲେ,
“ସୁଯୋଦୟ ସକାଳେ ଅଧିକ ବିଳମ୍ବ ନାହିଁ ।
ଦିନବେଳେ ସେମାନେ ଆସିବେ ବୋଲି ମୋର
ମନେ ଦୃଢ଼ନାହିଁ ।”

“ମହାରାଜ, ଆମ ରଜା ଉତ୍ତାମ ଆପଣଙ୍କୁ
ଡାକୁଛନ୍ତି । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ କୁମ୍ଭୀ ବେଳ ପାଖରେ
ଅଛନ୍ତି । ଦନ୍ତାକର ଚାଲନ୍ତୁ ।” ଦୁଇ ରାକ୍ଷସ
କହିଲେ ।

“ମୁଁ ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ
ଆସିଲି । ହଠାତ୍ ଧୂଆଁ ଏମିତି ଦରକାର କ’ଣ
ପଡ଼ିଲା ?” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ ।

“ମହାରାଜ, ଅଗ୍ନିଦ୍ୱୀପର ଗୋଟିଏ ଲେଙ୍କ
ଅଧିକ ଯାଇଛି । ତେଣୁ ଆମ ରଜା ଆପଣଙ୍କୁ
ଡାକୁଛନ୍ତି ।”

“ସତେ ? ତାକୁ ବନ୍ଦୀ କରିଛ ତ ?”
ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ପଚାରିଲେ ।

“ନା, ମହାରାଜ ! ସେ ଗଛ ଢେ ବସିଛି ।
ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ମନା କରୁଛି । ଆପଣ ଆସିଲେ
ଯାହା କରିବାର କରନ୍ତେ ।”

ରାକ୍ଷସ ବାହୁବଳଠାରୁ ଏ ଶବ୍ଦର ପାଇ
ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଆଉ ଦ୍ୱିଧା ନକରି କୁମ୍ଭୀ ବେଳ
ଆଡ଼େ ଚାଲିଲେ । ଦୁଇ ରାକ୍ଷସ ଆଗେ ଆଗେ
ବାଟ ଦେଖାଇ ଚାଲିଥାନ୍ତି । ଚନ୍ଦ୍ରସେନ

ଗୋଟିଏ ଲେକ ତଳେ ବସିଥିଲା । ତାକୁ
ଲେକୁ ଆସିବା ଭଳି ଚିତ୍ତି କ'ଣ ଉତ୍ତାପର
ନାହିଁ ? ନା ଏ ସ୍ଵପ୍ନ ଦୁଇଜଣ ମଦ ପିଇ
ଯାହା ମନ ତାହା ଗପୁଛନ୍ତି ? ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଏହି
ସବୁ ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କରୁଥାନ୍ତି ।

ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ଭିତରେ ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଯାଇ
ଲୁହା କିଲ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସେ
ଦେଖିଲେ, ଦଳେ ସ୍ଵପ୍ନ ଯେଠି ଗୋଟିଏ ଗଛ
ମୂଳରେ ଜମା ହୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ
ଆଗରେ ଉତ୍ତାପ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖି ଗଛ
ଉପରେ । ଟିକିଏ ପାଖକୁ ଯାଇ ଚନ୍ଦ୍ରସେନ
ଦେଖିଲେ, ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମଧାରୀ ଗୋଟିଏ ଲେକ
ଗଛ ଉପରେ ବସିଛି । ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଚରବାଣୀ
ହଲଇ ପାଟି କରି ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡରାଇବାକୁ
ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ।

ଚନ୍ଦ୍ରସେନକୁ ଦେଖି ସ୍ଵପ୍ନର ଉତ୍ତାପ
ଖୁସି ହେଲା । “ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ! ଏ ଲେକ ତଳକୁ
ଆସିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ତା’ର କାରଣ,
ସେ ଭାବୁଛି ଆମେ ସ୍ଵପ୍ନମାନେ ତାକୁ
ଖାଇ ପକାଇବୁଁ । ସେ କହୁଛି କେହି ଗଛ
ତଳେ ତାକୁ ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସେ
ଚରବାଣୀ ଯୋଗେ ତାକୁ ମାରିବ ଓ ନିଜେ ବି
ମରିବ । ତମେ ତାକୁ ଅଭୟ ଦେଇ ତଳକୁ
ଆସ ।” ଉତ୍ତାପ କହିଲା ।

“ଏ ଲେକ ଏଠାକୁ କେଉଁଠାରୁ ଆସିଲା ?”
ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ପଚାରିଲେ ।

“ରାତରେ ସେମାନଙ୍କ ସହ ଆମର ଲଢ଼େଇ ହେଉଥିବା ବେଳେ ନିଜ ଦଳଠୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହୁଥିଲୁ ଏବଂ ନିଶ୍ଚୟ । ଏହାଠାରୁ ଅନେକ କଥା ଜାଣିହେବ ।” ଉଦାସ କହିଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଶବ୍ଦ ମୁକକୁ ଯାଇ ଲୋକଟି ଆଡ଼େ ଅନାଇ କହିଲେ, “ଆସ, ଆସ, ତଳକୁ ଚାଲି ଆସ । ତମର କୌଣସି ଭୟ ନାହିଁ ।”

ଲୋକଟି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରସେନକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲା । ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ପୁଣି ଥରେ ତାକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିବାକୁ କହିଲେ ।

“ତମେ କିଏ ? ତମେ କ’ଣ କୌଣସି ରାଜା ?” ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମାବୃତ ଲୋକଟି ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

ବଣ ପ୍ରଦେଶ ଉପରେ ମୁଁ ରାଜା । ମୁଁ ତମକୁ କଥା ଦେଉଛି, ତମର କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।”

ରାକ୍ଷସମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଆନୁଷ୍ଠାନ ଦେଖି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ‘ମହାରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ଜୟ’ ବୋଲି ଧ୍ବନି ଦେଲେ ।

ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମାବୃତ ଲୋକଟି ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରି ପୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, “ଏ ରାକ୍ଷସମାନେ ମୋତେ ମାରିଦେବେ ନାହିଁ, ଏକଥା କିଏ କହିବ ?”

“ଆରେ, ଆମେ କ’ଣ ଆମ ରାଜାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି କରିବୁ ବୋଲି ତମେ ଭାବୁଛ ?” ନିଜେ ଉଦାସ ଏକଥା କହିଲା ଓ ‘ମହାରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ଜୟ’ ବୋଲି ନିଜେ ଧ୍ବନି ଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କୁ ଜୁହାର ଦେଲା । ସେ ଯେ ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ବଳିଭୂତ, ସେ ଏହାହିଁ ଦେଖାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ମନେ ମନେ କହିଲେ, “ବାସ୍ତବିକ ଜଣେ ମହାରାକ୍ଷସର କି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା !”

“ମହାରାଜା ! ଆପଣଙ୍କ କଥା ଉପରେ ଭରସା ରଖି ମୁଁ ତଳକୁ ଆସୁଛି ।” ଏହା କହି ଲୋକଟି ଭୂରନ୍ତ ତଳକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ।

“ତମର ଭୟର କାରଣ ନାହିଁ । ନିଜ ଚରବାସଟି ଆମ ସେନାପତିଙ୍କୁ ଦେଇଦିଅ ।” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଲୋକଟି

ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ସେନାପତିଙ୍କ ହାତକୁ ଚରବାସ
କରିଲେ ଦେଲା ।

“ଚନ୍ଦ୍ରସେନ, ଏହାକୁ ଯଦିଶା ଦେଇ କଥା
କୁହାଇବା ଦରକାର ହେବ ନାହିଁ ବୋଲୁଛୁ ।
ଲେକଟି ଆପଣାଛୁ ଏ ସବୁ କହୁଦେବ ମନେ
ହୁଏ ।” ଉଗ୍ରାସ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କୁ
କହିଲା । ଲେକଟି ସେକଥା ବୁଝିପାରି କହିଲା,
“ହଁ, ହଁ, ମୁଁ ଯାହା ଜାଣେ ସବୁ କହୁଦେବ ।
ଅଗ୍ନିଦ୍ଵୀପର ସେ ଦୁଷ୍ଟଲୋକେ ମୋତେ ବନ୍ଦୁ
ଭଲ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇ ଏଠାକୁ ନେଇ
ଆସିଲେ, କିନ୍ତୁ ବିପଦବେଳେ ମୋତେ ଛାଡ଼ି
ପଳାଇଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନେ ପୁର
ଯାଗରରେ ସ୍ଥିତ ଅଗ୍ନିଦ୍ଵୀପରେ ପହଞ୍ଚି
ଯିବେଣି ।”

“ତମେ ନିଜେ କ’ଣ ଅଗ୍ନିଦ୍ଵୀପର
ବାସିନୀ ନୁହଁ?” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ପଚାରିଲେ ।

“ଆଜ୍ଞା, ଅଗ୍ନିଦ୍ଵୀପର ଲୋକ ବୋଲୁଥିଲେ
କି ମୋର ଏପରି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ହୁଅନ୍ତା? ମୁଁ
କପିଳଧୂରର ରାଜା ନାଗବର୍ମାଙ୍କ ଶୈଳ୍ୟ-
ବାହିନୀର ଲୋକ । ମୋ ନାମ ଅମରପାଳ ।”
ଲେକଟି ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

“ନାଗବର୍ମା?” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ
ପଚାରିଲେ । “ନାଗବର୍ମା ତ କପିଳଧୂରର
ସେନାପତି ଥିଲା । ସେ ରାଜା ହେଲା କେବେ ?
ରାଜା ବାରସିଂହ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ?”

“ମହାରାଜା ବାରସିଂହ ଅଗ୍ନିଦ୍ଵୀପର
କୌଣସି କାଗଗାରରେ ବନ୍ଦୀ ଥିବେ ।
ନାଗବର୍ମା ତାଙ୍କ ରଜ୍ୟ ଅପହରଣ କରି ତାଙ୍କୁ

ଅଗ୍ନିଦ୍ୱୀପକୁ ପଠାଇ ଦେଇଛି । ସେତେକ
ନୁହେଁ, ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଜନ୍ମା ରାଜକୁମାରୀ
କାନ୍ତମତକୁ ସେ ବିବାହ କରିବ ବୋଲି ଜଣ
ଧରିଛି । ଅଗ୍ନିଦ୍ୱୀପର ନ୍ଦୁର ଲୋକଙ୍କ
ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ଆଶପାଶର ରାଜ୍ୟ ସବୁକୁ
ନିଜ ଅଧୀନକୁ ଆଣି ରାଜତନ୍ତ୍ରବର୍ତ୍ତ
ବୋଲାଇବାକୁ ଚାହେଁ ।” ଅମରପାଳ କହିଲେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଆଶପାଶର ରାଜ୍ୟ ସବୁ
ବିଷୟରେ ବିଶେଷ କିଛି ଜାଣି ନଥିଲେ ।
ଅମରପାଳର କଥା କେତେଦୂର ସତ୍ୟ, ତାହା
ସେ ଠଉରାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ।

ସେତେକବେଳେ ଅଳ୍ପ ଦୂରରୁ ଘୋଡ଼ାର
ଟାପୁ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲ । ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଦେଖିଲେ,
“ମନ୍ତ୍ରୀ ଜ୍ୟୋତୀର୍ଣ୍ଣ ଗୁରୁଜଣ ସୈନିକ
ସାଥରେ ଧରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଘୋଡ଼ାରୁ ଓହ୍ଲାଇ
ଚନ୍ଦ୍ରସେନକୁ ଅଭିବାଦନ କରି ଜ୍ୟୋତୀର୍ଣ୍ଣ
କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ଆପଣଙ୍କ ପିତାଙ୍କ
ପାଖରୁ କିଛି ଜରୁରୀ ଖବର ଆସିଛି । ତାଙ୍କ

ରାଜ୍ୟ ଧବଳଣିର ଖବର ମଧ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ
କୌଣସି ଦୁଷ୍ଟ ଚେତା କରୁଛି । ଅମରପାଳ
ସୈନ୍ୟଦଳ ଧରି ଆପଣ ଧବଳଣିର
ସହାୟତା ପାଇଁ ଯାଆନ୍ତୁ ।”

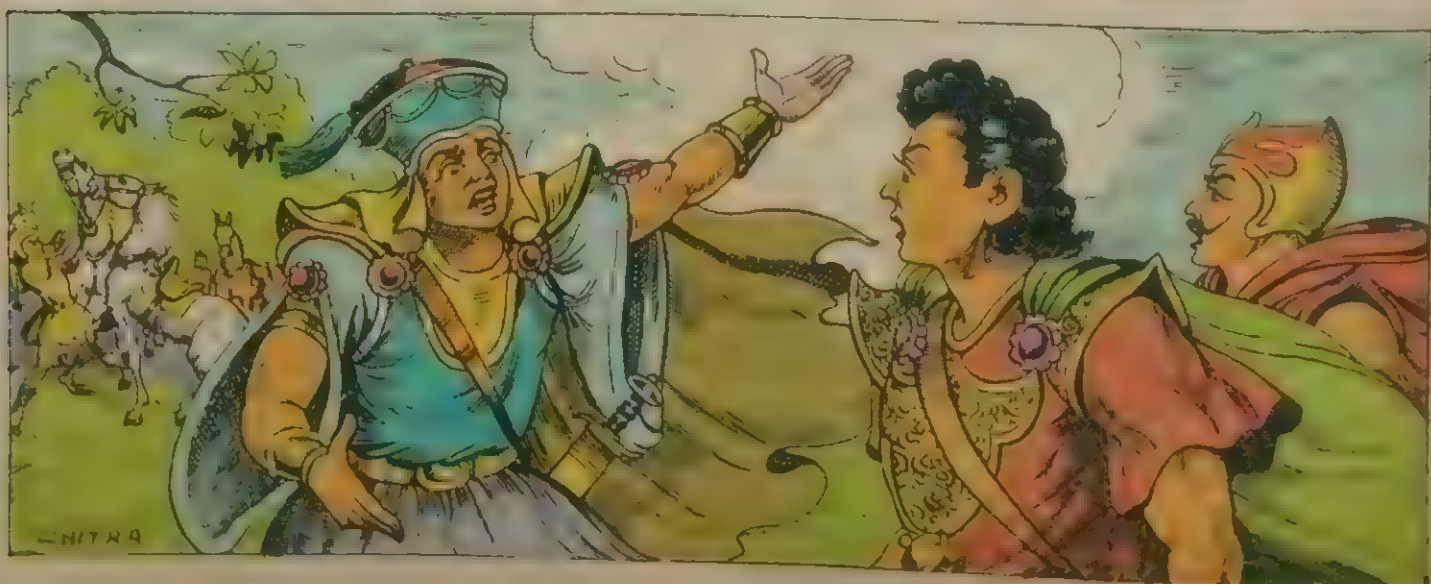
ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ନିଜ ସେନାପତିଙ୍କୁ
କହିଲେ, “ତମେ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି
ଆମ ସୈନ୍ୟଦଳରୁ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଧରି ଧବଳଣିର
ଯାତ୍ରା କର । ଏଠାକା ଅବସ୍ଥା ମୁଁ ସମ୍ଭାଳିବି ।”

“ସେ ଆଜ୍ଞା ମହାରାଜ !” ଏହା କହି
ସେନାପତି ଚାଲିଗଲେ ।

ଉଦ୍ରାସ ଅମରପାଳକୁ ପଶୁରିଲା,
“ନାଗବର୍ମା ସହିତ କ’ଣ ସେ ଭୟଙ୍କର ପକ୍ଷୀ
ଉପରେ ସବାର୍ ହେବା ଅଗ୍ନିଦ୍ୱୀପର ଲୋକେ
ଅଛନ୍ତି ?”

ଅମରପାଳ କିଛି କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା,
କିନ୍ତୁ ଅଟକିଗଲା । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଓ
ପରେ ଥରେ ଆକାଶ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲା ।

(ବିମରଣ)

ସାଧୁ ଓ ଛଦ୍ମବେଶୀ

ନିଶା ଗରଜୁଥାଏ । ଭୂତାକୁ ଭୂତା ଶୀତଳ
ପବନ ସାଜକୁ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ବର୍ଷା ମଧ୍ୟ
ପିଟୁଥାଏ । ବକ୍ରଧ୍ୱନି ଓ ଶ୍ୱାନଶ୍ୱାପଦଙ୍କ ରତି
ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଅବେଶମାନଙ୍କ ଅଛନ୍ଦାସ୍ୟ ।
ଘନଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ
ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିହମାର୍ଜ ତଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ
ବୋଧ ନକରି ପୁନଃବାର ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି
ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାଗ୍ରୋତ୍ତର
କରି ଶବଟିକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତେବେ
ଯେତେବେଳେ ସେ ଶବଟିକୁ କାନ୍ଥରେ ପକାଇ
ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ ଶୁଶାନ୍ ଅଭ୍ୟନ୍ତର କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ
କଲେ, ସେତେବେଳେ ବିବସ୍ଥିତ ବେତାଳ
କହିଲା, “ରାଜା ! ତମେ ଅନେକ ପୁଣ୍ୟ
କାର୍ଯ୍ୟ କର ବୋଲି ଶୁଣିଛି । କିନ୍ତୁ ପୁଣ୍ୟ
କାର୍ଯ୍ୟର ଫଳ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଶୁଭ ହେବ,

ବେତାଳ କଥା

ଏକଥା କହିପାରିବ କି? ଯିଏ ପୁଣ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ, ଖାଲି ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଦାନ ଧର୍ମ କରେ, ସେ କ'ଣ କିଛି ସୁଫଳ ପାଏ ନାହିଁ? ଏସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ବଡ଼ ଜଟିଳ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ତମ ଭଲ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ଜ୍ଞାନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଏସବୁର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ, ଏ ଆଶା ମୁଁ କରୁଛି । ଗୋଟାଏ ଘଟଣା କହୁଛି, ମନ ଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭର ଲାଭ ମନେ ହେବ ।”

ବେକାଲ ଗପିଲ : କିଛିଦିନ ତଳର କଥା । ବିଚିତ୍ରପୁରରେ ଜଣେ ବଣିକ ଥିଲେ । ନାମ ରାମଚନ୍ଦନ । ସେ ଥରେ ବେମାର ପଡ଼ିଲେ । ଚିକିତ୍ସାରେ କିଛି ଫଳ ହେଲା

ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁଅଦିଅ ସେ ନେଇ ବଡ଼ ଉଦ୍ବେଗରେ ରହୁଥାନ୍ତି । ରାମଚନ୍ଦନ ଜିଦ୍‌ଖୋର ଲୋକ । ତାଙ୍କୁ ରାଜଧାନୀକୁ ନେଇଯାଇ ରାଜବୈଦ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଚିକିତ୍ସା କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସେ ଉଡ଼ାଇଦେଲେ । ଆଖପାଖରେ ଯେତେ ବୈଦ୍ୟ କବିରାଜ ଥିଲେ, ସମସ୍ତେ ଦେଖି ସାରିଲେ । କିନ୍ତୁ କାହାର ଔଷଧରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରେ ଉନ୍ନତି ହେଲା ନାହିଁ । ଥରେ ଜଣେ ସାଧୁ ନଗରକୁ ଆସିଥାନ୍ତି । ରାମଚନ୍ଦନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ହେମାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ସାଧୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଲେ ଓ ରାମଚନ୍ଦନଙ୍କୁ ନିରାଶ କରି କହିଲେ, “ବାବୁ! ତମ ଅସୁଖ ଔଷଧରେ ଭଲ ହେବ ନାହିଁ । ତମେ ବେପାର ବାଣିଜ୍ୟରେ ଅନେକ ଅନ୍ୟାୟ କରିଛ, ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଠକିଛ । ଏ ରୋଗ ସେହି ସବୁ ପାପର ଫଳ । ପୁଣ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କର । ଅନ୍ୟକୁ ସନ୍ତୋଷ ଦିଅ । ରୋଗ ବଳେ ଭଲ ହୋଇଯିବ ।”

ସାଧୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ସ୍ତ୍ରୀ ହେମା, ଦୁଇ ପୁଅ ଓ ଦୁଇ ଦିଅ ରାମଚନ୍ଦନଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ସେମାନେ ସାଧୁଙ୍କ ଉପଦେଶ ଶୁଣିଥିଲେ । ହେମା କହିଲେ, “ଆମେ ଗରୀବ ଲୋକଙ୍କୁ ଖୁଆଇବା । ତାହାହିଁ ହେବ ପୁଣ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟ ।”

ରାମଚନ୍ଦନ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଶୁଣି ନ କରି କହିଲେ, “ଖାଲି ଖୁଆଇଲେ କ'ଣ ହେବ? ଖାଇବା

ଲେକର ସନ୍ତୋଷ ହେବା ଦରକାର । ସନ୍ତୋଷ
ହେବାକୁ ହେଲେ ଯେଉଁ ପକାର ଖାଦ୍ୟ
ଖିଆଇବାକୁ ହେବ, ସେ ପକାର ଖାଦ୍ୟ
ଆମେ ବା କେତେକର ଖାଇ ମାଉଛୁ ?”

ବଡ଼ ପୁଅ କହିଲା, “ତେବେ ଗୋଟାଏ
ବ୍ୟାପାରୀ ଚକିଆଳୟ ଖୋଲି ଯାଉ ।”

ରାମଚନ୍ଦନ କହିଲେ, “ତୋର ଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧି
ନାହିଁ ଦେଖୁଛୁ । ଯଦି ଚକିଆରେ ରୋଗ ଭଲ
ହେଉଥାନ୍ତା, ତେବେ ମୁଁ କାହିଁକି ଆଜିଯାଏ
ରୋଗ ହେଉଥାନ୍ତୁ ?”

ବଡ଼ ଝିଅ କହିଲା, “ତେବେ ଗୋଟାଏ
ବ୍ୟାପାରୀ ଖୋଲିଲେ କିପରି ହୁଅନ୍ତା ?”

ରାମଚନ୍ଦନ କହିଲେ, “ପାଠ ପଢ଼ି କେହି
ମଣିଷ ହୁଏ ନାହିଁ । ଚରିତ୍ର ବଡ଼ କଥା ।
ବ୍ୟାପାରୀକୁ ପିଲାଏଁ ଲେଖାପଢ଼ା ଶିଖନ୍ତି,
ଚରିତ୍ର ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।”

ସାନ ଝିଅ କହିଲା, “ଗୁଲ୍ ଜାଣିନେ
କରିବା । ଦିଅଁ ଦର୍ଶନରୁ ପୁଣ୍ୟ ହେବ ।”

ରାମଚନ୍ଦନ କହିଲେ, “ଭଗବାନ ସବୁଠି
ସବୁ ମୁଖି ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି । ଖାଲି ଭଲ ଭଲ
ନାମ । ଦିଅଁଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ଥିଲେ ଜାଣି ବୁଲିବା
ଦରକାର ନାହିଁ । ତମେମାନେ ଆମ୍ଭ ଗାଁ
ମନ୍ଦିରକୁ ସବୁଦିନେ ଯାଅ । ମୋ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା
କର । ସେହିଥିରେ ମୁଁ ଭଲ ହୋଇଯିବି ।”

ସମସ୍ତେ ବୁଝିଲେ ଯେ ରାମଚନ୍ଦନ ପଇସା
ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛୁକ । ତେଣୁ ସେମାନେ

ଆଉ କିଛି ନକହି ସବୁଦିନ ମନ୍ଦିରକୁ
ଗଲେ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । କିନ୍ତୁ କିଛି ଫଳ
ହେଲା ନାହିଁ ।

ରାମଚନ୍ଦନଙ୍କ ଅସୁଖ କଥା ପ୍ରସ୍ତର
ହୋଇଗଲା । ସେକଥା ଶୁଣିଲା ଅନ୍ୟ ଏକ
ସହରରେ ଥିବା ରଘୁନାଥ । ସେ ଅନେକ
ବର୍ଷ ତଳେ ଥରେ ରାମଚନ୍ଦନ ସହ ବ୍ୟବସାୟ
କରୁଥିଲା । ରାମଚନ୍ଦନ ତାକୁ ଠକି ଦେବା
ଫଳରେ ସେ ସବସ୍ଥାନ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।
ସେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ରାମଚନ୍ଦନ ଅସୁସ୍ଥ ଜାଣି ସେ ତାଙ୍କ
ଘରୁ ଚୋରି କରିବାକୁ ଘିର ଲାଗି । ସାଧାରଣ
ସମୟରେ ରାମଚନ୍ଦନ ବହୁତ ସଜାଗ ଥାନ୍ତି ।

ସେ ପାଟଳପୁର ଆସି ପର ପର ଦୁଇ ବାଡ଼ି
ରାମରତନଙ୍କ ଘରେ ପଶିଲା । କିନ୍ତୁ କୌଣସି
ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ପାଇଲା ନାହିଁ । ସେ ଅନ୍ୟ
କୌଣସି କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲା । ଲୁଚାଇ
ସେ ଦୁଇଦିନ କାଳ କିଛି ଖାଇ ନଥାଏ ।

ଏଣେ ଘରଲୋକେ ବୁଝିପାରିଲେ ଯେ
ବାଡ଼ିରେ ଚୋର ଘରେ ପଶି ଜିନିଷପତ୍ର
ଅଣ୍ଟାକିଛି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଏ ବିଷୟରେ
ଅଧୁନା ରାମରତନଙ୍କୁ କିଛି ଜଣାଇଲେ ନାହିଁ ।

ରଘୁନିଂହ ସାଧୁ ବେଶ ହୋଇ ସକାଳେ
ରାମରତନଙ୍କ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା
ଓ କହିଲା, “ଶେଠ୍ଜୀ ! ତମକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ
ଖରାପ ଯୋଗ ପଡ଼ିଛି ।”

ରାମରତନ ସମେତ ସାଧୁଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି
ମନୋବଳ ବି ଗୁଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ସେ
ଭୟଭୀତ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, “ବୋଲଲେ ?”

ସାଧୁଦେବତା ରଘୁନିଂହ କହିଲା, “ତମେ
ଜାଣ, ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ପ୍ରସୂତ ହେଲା । ସେ ତମ
ଘରେ ଅନେକ ଦିନ ରହିଲେଣି । ଏଣିକି
ମେ ବାହାରି ପଳାଇବାକୁ ମନ କରୁଛନ୍ତି ।
ଦୁଇଥର ଚେଷ୍ଟା କଲେଣି । କିନ୍ତୁ କୌଣସି
କାରଣରୁ ଅଟକି ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଜି ରାତିରେ
ବୋଧହୁଏ ପଳାଇବେ । ତାଙ୍କର ମନ ଟେପି
ଯୋଗୁଁ ତମ ଦେହ ଖରାପ !”

ଦୁଇ ବାଡ଼ି ଧରି କେନ୍ଦ୍ର ଗୌର କରିବାକୁ
ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ବୋଲି ରାମରତନ ଯିନା ଜାଣି
ନଥିଲେ, ହେମା ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଜାଣିଥିଲେ ।
ସେମାନେ ଟକିଗଲେ ।

ରାମରତନ ମିନତିପୁର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ,
“ସାଧୁଜୀ ! ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖିବାର
ଉପାୟ କ’ଣ କିଛି ନାହିଁ ? ତାଙ୍କୁ ଖୁସି କରି
ମୋତେ ଭଲ କରି ପାରିବେ ?”

“ପାରିବ । ଆଜି ରାତିରେ ତାଙ୍କୁ ପୁଜା
ଦ୍ଵାରା ତୁଷ୍ଟ କଲେ ସେ ରହିଯିବେ । ତମ
ଦେହ ବି ଭଲ ହୋଇଯିବ ।” ରଘୁନିଂହ
କହିଲା ।

ରାମରତନ ତାକୁ ପୁଜା କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ
କଲା । ଭଣ୍ଡ ସାଧୁକୁ ନାନା ପ୍ରକାର ସୁନ୍ଦାଦୁ
ପଦାର୍ଥ ପରଶିଲେ ହେମା । ସେ ଦୁଇଦିନ

ପରେ ଆନନ୍ଦରେ ଖାଇପିଇ ବିଶ୍ରାମ ନେଲା ଓ ସନ୍ତୋଷରେ ପୁଜାର ଆୟୋଜନ କଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରତିମାଙ୍କୁ ଆଗରେ ବସାଇ ସେ ପୁଜାର ଅଭିନୟ କଲବେଳେ ହେମାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ଲୁହ ବୋହି ଯାଉଥାଏ । ରଘୁସିଂହ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ମନରେ ବହୁତ ଗୁଣ ଅନୁଭବ କଲା । କାରଣ ହେମା ତା' ସହିତ ଅଜାତରେ ଖୁବ୍ ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ତେବେ ସେ ଗୁଣବୋଧକୁ ସେ ମନରୁ ଦୂର କରିଦେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରସାଦ ସେବନ କରିବାକୁ କହିଲା । ସେ ପ୍ରସାଦରେ ସେ ଏପରି ଚିତ୍ତ ମିଶାଇ ଦେଇଥାଏ ଯେ ତାକୁ ଖାଇବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିକୁ ଘୋର ନିଦ୍ରା ଘୋଟି ଆସିଲା । ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଚେତା ହରାଇଲେ ।

ରାମଚନ୍ଦନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏକା ଅବସ୍ଥା । ରଘୁସିଂହ ତାଙ୍କ ଚକିଆ ତଳୁ ଗୁରୁ ବାହାର କରିନେଇ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ପେଡ଼ି ଖୋଲିଲା । ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଓ ଟଙ୍କା ମଇସା ଥାଏ । ଆନନ୍ଦରେ ରଘୁସିଂହ ସବୁ ବାହାର କରିନେଲା । ତା'ପରେ ସେ ହେମାଙ୍କ ପଶତରୁ ଗୁରୁ ନେଆ ଖୋଲିବାକୁ ଗଲା । ହେମାଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରେ ତା' ଆଖି ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ସେ ରହଗଲା । ହେମା ତା' ନିଜ ମା ଭଳି ଦିଶୁଥିଲେ । ଛଡ଼, ଏହାଙ୍କଠାରୁ ସେ ଶ୍ରେୟ କରିବାକୁ ବସିଛି ! ସେ ଶ୍ରେୟ ପାଲଟି

ଯାଇଛି ! ମୃତ୍ୟୁର ଭିତରେ ତା' ଭିତରେ ସବୁ ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇଗଲା । ସେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବସି ରହିଲା ।

ଘେର ହେବା ବେଳକୁ ହେମାଙ୍କ ଚେତା ଫେରିଲା । ସେ ସାଧୁବେଣୀ, ରଘୁସିଂହ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇବା ମାତ୍ରେ ରଘୁସିଂହ ନିଜ କାଖି କଥା ଗପିଗଲା ।

“ମା ! ଆପଣ ମୋତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ଯାଉଛି ।” ସେ ଏହା କହି ବାହାରିଗଲା ।

ଏହା ପରେ ପରେ ରାମଚନ୍ଦନ ହେମାଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, “ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା । ମୁଁ ସୁସ୍ଥ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ ନିଶ୍ଚୟ ଦୟା କରିଛନ୍ତି ।”

ହେମା କହିଲେ, “ହଁ ।”

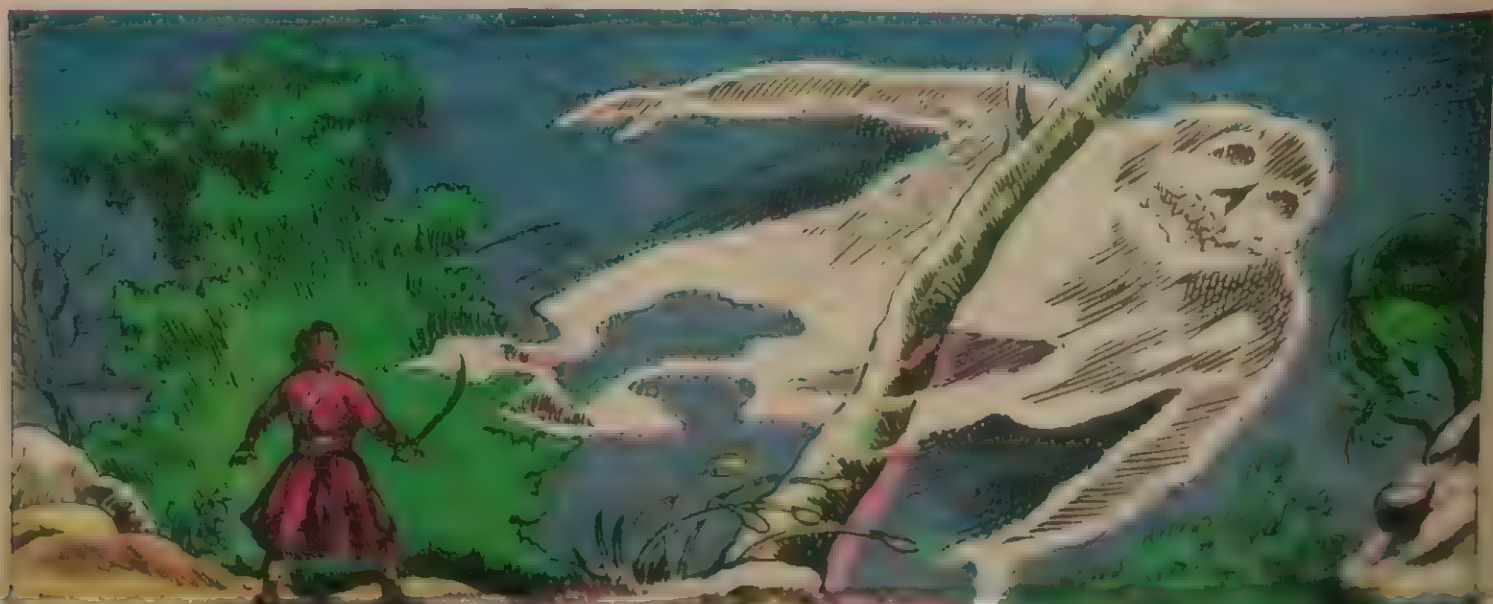
ରାମରତନ ଏହା ପରେ ପୁଣି ଭଲ ହୋଇଗଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ କାଳେ ପୁଣି ପଲାଇବାକୁ ବାହାରିଲେ, ସେଥିପାଇଁ ସେ ଦାନଧର୍ମ ବି କଲେ ।

ବେତାଳ ଟକିଏ ଭୁପ୍ତ ରହୁ ମୁକାବଲ କଲ ଭଳି କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା, “ରାଜା ! ଏହା କିପରି ସମ୍ଭବ ହେଲା ? ଯେଉଁ ରାମରତନ ଅସଲ ସାଧୁଙ୍କ ଉପଦେଶ ମାନିଲା କାହିଁ କି ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ, ସେ ନକଲ ସାଧୁର ମିଥ୍ୟା ପରାମର୍ଶରେ ଭଲ ହୋଇଗଲା କିପରି ? ଯେଉଁ ରାମରତନ ଜୀବନରେ କାହାକୁ ହେଲେ ସନ୍ତୋଷ ଦେଇ ନାହିଁ, ସେ କିପରି ପୁଣ୍ୟର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିଲା ? ରାଜା ! ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସୁନିଷ୍ପତ୍ତି ।”

ଅନୁରାଗ ମିଳି ଦେଲା, ନୀରବ ରହିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ : “ଏ ସ୍ୱପ୍ନାର ଭଣିତ ଶ୍ରାବ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ଅନ୍ୟତ୍ର ଶକ୍ତ ଭାବ୍ୟ ସହ ମିଶି ହୋଇ ରହନ୍ଥାଏ । ରାମରତନଙ୍କ ମନରେ ସିନା ପୁଣ୍ୟ ଚିନ୍ତା ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ହେମାଙ୍କ ମନରେ ଥିଲା । ରଘୁସିଂହ ଦୁଇଦିନ ପରେ ହେମାଙ୍କ ହାତରୁ ଖାଇ ଗଭୀର ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କଲା । ହେମା ଭକ୍ତ ଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ପୂଜା କଲେ । ଅତଏବ ତାଙ୍କ ପୁଣ୍ୟର ପ୍ରଭାବ ରାମରତନଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ତେଣୁ ଏ ଘଟଣା ସମ୍ଭବ ହେବାରେ ବିସ୍ମୟ କିଛି ନାହିଁ ।”

ସର୍ତ୍ତ ଅନୁସାରେ ରାଜା ନୀରବ ରହିବା କଥା । ଅତଏବ ସେ ଉତ୍ତର ଦେବା ସକାଶେ କଥା କହିବାରୁ ବେତାଳ ପୁନଃପୁ ତାଙ୍କ କାନିରୁ ଖସିଯାଇ ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

(କଲ୍ପିତ)

ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ

ଦେବସୁରରେ ରହୁଥିଲେ ମହେନ୍ଦ୍ର ମହାରଣା । ସେ ଅଳଙ୍କାର ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରତ୍ନ ଚକ୍ରିବାରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ଦକ୍ଷତା ଥିଲା । ଜୀବନରେ ସେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ମାର୍ଗରେ ବେଶ କିଛି ଉପାର୍ଜନ କରିଥିଲେ ।

ଥରେ ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଲଳବତୀଙ୍କୁ ନେଇ ଜାତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟଟନରେ ବାହାରିଲେ । ବାହାରିବା ବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ଗୁରୁକୁ ପ୍ରଣାମ କରିନାକୁ ଗଲେ । ଗୁରୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେବାବେଳେ ହସି ହସି ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଦେଶ ବାପା, ଜାତୀୟ ବୁଲିଲା ବେଳେ ହୃଦୟରେ ଭଗବାନଙ୍କ ଛତ୍ର ଆଉ କିଛି ଆକର୍ଷଣ ଯେପରି ନ ରହେ । ଭଗବାନ ତମକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଦେଇଛନ୍ତି । କେବେ ମଣିଷର ଚରିତ୍ର ହେଲା, ଯେତେ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ତା’ ମନ ଆହୁରି ପାଇବାକୁ

ଆକୁଳି ବରୁଳି ହେଉଥାଏ । ତମେ ସେପରି ସାଧାରଣ ଲୋକ ଦୂର୍ଦ୍ଦେ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ତେଣୁ ତମକୁ ସତର୍କ କରି ଦେଉଛି । ଟଙ୍କା ପଇସା, ଧନରତ୍ନ, ଏସବୁ ପ୍ରତି ମନ ଗଲେ ଜାତୀୟ ଯାତ୍ରାର ପୁଣ୍ୟମାଳ ମିଳିବ ନାହିଁ ।”

ମହେନ୍ଦ୍ର ଛାଙ୍କାରେ ଗୁରୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଶୁଣିଲେ ଓ ତାହା ମନେ ରଖିଲେ ।

ସାଧାରଣ ବାହୋଲ ଘରରେ ସେ ଓ ଲଳବତୀ ଯାଉଥାନ୍ତି । ରାତିରେ ଡାକ ବଜାରରେ ନହେଲେ କୌଣସି ଧର୍ମଶାଳରେ ବିଶ୍ରାମ କରୁଥାନ୍ତି ।

ଦିନେ ସେମାନେ ଏକ ନଦୀ ଘରରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଦୁଇ ପହର ବେଳ । ଦୂର୍ଦ୍ଦେ ଗୋଟିଏ ବରଗଛ ତଳେ ବିଶ୍ରାମ କଲେ । ହଠାତ୍ ମହେନ୍ଦ୍ର ବୁଝିଲେ ଯେ ସେ ନଦୀର

ନାମ ପୁରୁଷରେଣା । ସେପାରିରେ ଥିବା
 ପ୍ରାୟତଃ ନାମ ରହୁଥିଲା । ସେ ଚୋର ପିଲାଙ୍କ
 ଓ କୋହୁଡ଼ିଆ ଡେଲେ । ନାମ ସେପାରି
 ପିଲାଙ୍କର ଘରେ ଘରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର
 ରହୁଥିଲେ ବୋଲି ମହେନ୍ଦ୍ର ଜାଣିଥିଲେ । ସେ
 ବାରିପଦର ସେ ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ି କର ନାମକୁ
 ଖୁବ୍ କରବାକୁ ଚାଲେ । ସ୍ଥାନ ଶେଷ କରି
 ଗଛମୂଳକୁ ଆସି ଦେଖନ୍ତି, ଲଲବତୀ ଶୋଇ
 ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଶଣ୍ଢିଏ ଉଠୁଳ
 ଚିତ୍ତ ପଡ଼ିଛି । ମହେନ୍ଦ୍ର, ଚିତ୍ତକୁ ଉଠାଇ
 ନେଇ ଦେଖିଲେ, ତାହା ଶଣ୍ଢିଏ ମୁଲ୍ଲବାନ
 ରହୁ । ପ୍ରଥମେ ତାକୁ ସେ ନିଜ ଥଳରେ
 ପୁରାଇବାକୁ ମନ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଗୁରୁଙ୍କ
 ଉପଦେଶ ମନେ ପଡ଼ିବାରୁ ସେ ତାହା
 ନ କରି ତଳେ ପକାଇ ଦେଲେ । ପୁଣି
 ଘାବିଲେ, ଲଲବତୀ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଲୋଭ
 କରି ପାରିନ୍ତି ! ସେ ତେଣୁ ତାକୁ ବାଲିରେ
 ଲଗୁଇ ଦେଲେ ।

ସେ ଘରୁ ପହଞ୍ଚି ଦୁହେଁ ପୁଣି ଦାଃ
 ଗୁଲିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ମହେନ୍ଦ୍ର କହିଲେ,
 "ଆଜି ସେ ଗଛ ମୂଳରେ ତମ ପାଖରେ
 ଗୋଟାଏ ଚିତ୍ତ ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ..."

ଲଲବତୀ ମନେ କୋଇ କହିଲେ, "ହଁ,
 ହଁ, ଶଣ୍ଢିଏ ରହୁ ହୋଇଥିବ ପରା । ପକାଣିଏ
 ତାକୁ ଥଣ୍ଡରେ ଧରି ଆସି ଗଛରେ ବସିଲ
 ବେଳେ ତାହା ଶଣ୍ଢି ପଡ଼ିଥିଲା !"

ମହେନ୍ଦ୍ର, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ,
 "ତମେ ତାହା ଦେଖିଥିଲ ? ତମର ସେଥି
 ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ହେଲା ନାହିଁ ?"

"ଦେଖିଥିଲି ଓ ଚାଲି ଯାଇଥିଲି । ରହୁ
 ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ଆସନ୍ତା କେଉଁଠୁ ? ଅମେ ପରା
 ପୁଣ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାହାରିଛୁ ! ପୁଣିଠୁ
 ବଳି ମୁଲ୍ଲବାନ ରହୁ କ'ଣ ଅଛି ?" ଲଲବତୀ
 କହିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର, ମନେ ମନେ ଆଦୁର ବସ୍ତୁତ ଓ
 ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ।

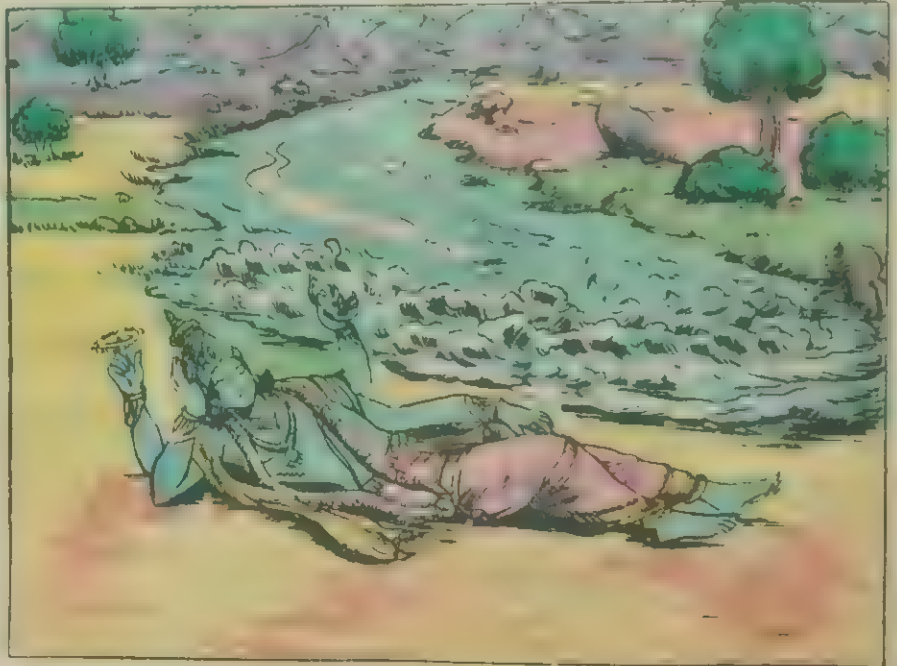

ଭାରତୀୟ ମହାକାବ୍ୟ

କାଷ୍ଠପୁରମ୍

ଥରେ ବ୍ରହ୍ମା ଗୋଟିଏ ଯଜ୍ଞ କରିବାକୁ
ସ୍ଥିର କଲେ । ଆଜିର କାଷ୍ଠର ନାମ
ସେତେବେଳେ ଥିଲା ସତ୍ତ୍ୱବ୍ରତ ଶେଷ ।
ବ୍ରହ୍ମା ସେଠାରେ ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଆଗେଇ
ଚାଲିଲା ।

କନ୍ଦୁ ସରସ୍ୱତୀ ତାହା ପସନ୍ଦ କଲେ
ନାହିଁ । ସେ ଦେଗବତୀ ନାମରେ
ନଦୀ ରୂପ ନେଇ ବୋହୁ ଆସି ଯଜ୍ଞସ୍ଥଳ
ପ୍ରାକଟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।
ତେବେ ସେ ତାହା କରି ପାରିବା
ପୁରୁଷ ବିଷ୍ଣୁ ସ୍ରୋତ ମୁହଁରେ
ଶୋଇପଡ଼ି ତାହା ରୋକିଦେଲେ ।

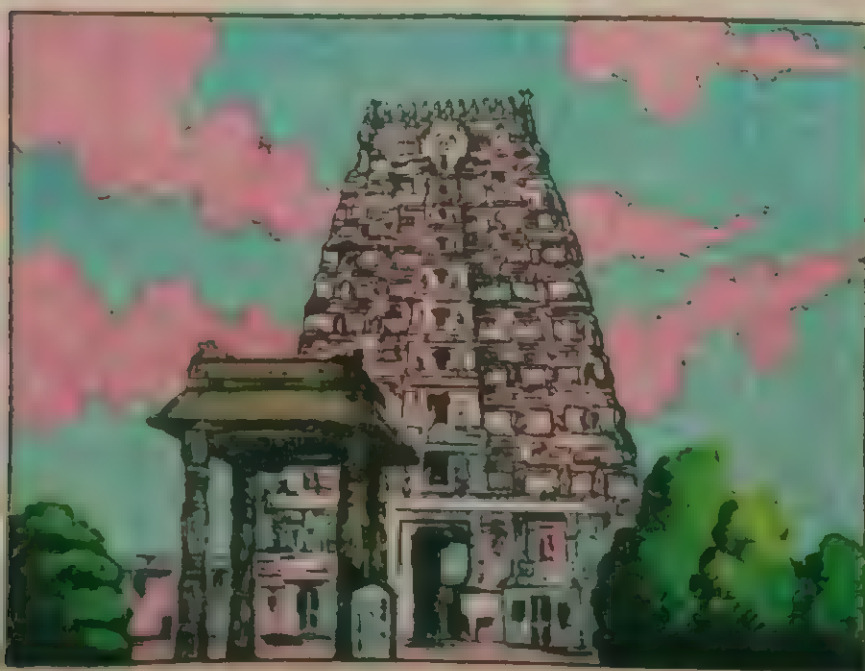
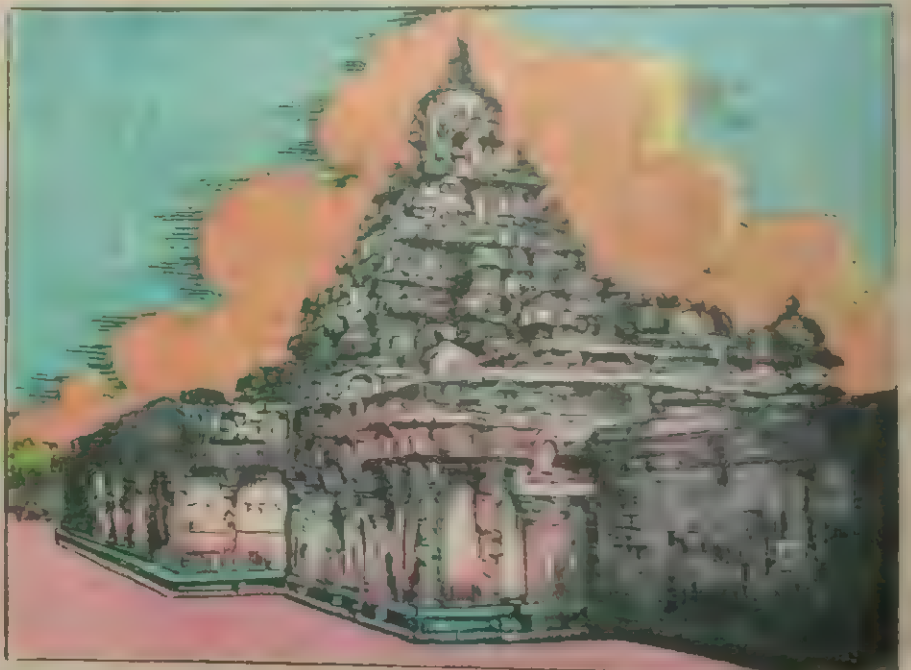

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ମାନି ବିଷ୍ଣୁ ତେଣିକି
ସେଇଠି ରହିଲେ । ସେଠାରେ ତାଙ୍କ
ନାମ କରଦଗ୍ରଜ ସ୍ୱାମୀ—ଅର୍ଥାତ୍
ଯେଉଁ ଦୟାମୟ ଦିଅଁ କର ଦେବାକୁ
ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଏହାହିଁ କମ୍ବଦନ୍ତ । ଆଜିର
ମନ୍ଦିର ଅଗତର କହୁ ମନ୍ଦିରର
ଭଗ୍ନାବଶେଷ ଭାଗରେ ନିର୍ମିତ ।

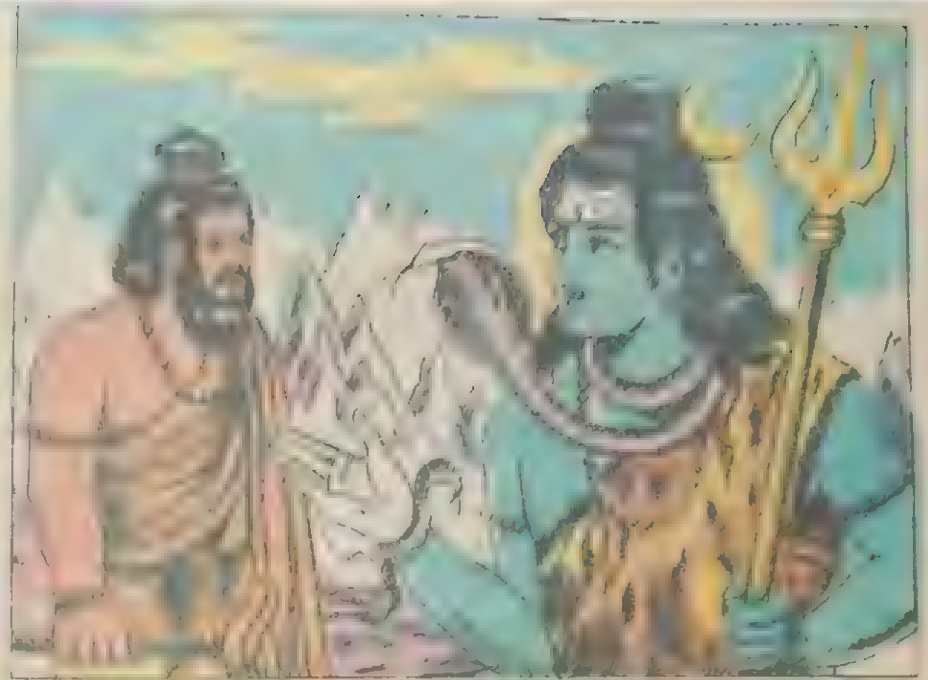
ଭୀଷ୍ମପୁରୀର ପ୍ରଭାବଳୀ ମନ୍ଦିର । ଏହାର
ପ୍ରସ୍ତୋତା ପଥର ବାଣର ରାଜ ପିଠ ।
ଏ ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଦେଖାତ ।
ଗୋଦୁଳ ଶତ୍ରୁ ପଥର ପ୍ରୟୋଗରେ
ଶିବରାଜ ନିର୍ମିତ । ଏହାର ମନ୍ଦିର
ପ୍ରାଚୀରରେ ରହୁଛି ଖାଟି ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନ୍ଦିର ।

ଆଉ ଏକ ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିର ହେଲା
ବୈକୁଣ୍ଠ ପେରୁମଲ ମନ୍ଦିର । ଆଉ
ତଥେ ପଥର ରାଜା ନନ୍ଦୀ ବର୍ମା
ଏହାର ପ୍ରସ୍ତୋତା । ଏହାର ନିର୍ମାଣ
କମାନରେ କଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ତି ଦଣ୍ଡାୟମାନ,
ଭଗବାନ ତଥା ଗୋଦୁଳ ଅବସ୍ଥାରେ
ଦେଖାଯା'ନ୍ତି ।

ଅତି ପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିର ହେଲା
ଏଠାକାର ଏକାମ୍ରନାଥ ମନ୍ଦିର ।
ଅଗତରେ ଏ ମନ୍ଦିର ଏକ ସହସ୍ର ବ୍ରହ୍ମ-
ବଳିଷ୍ଠ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଛଅଶହ
ଗୋଦୁଳ ବ୍ରହ୍ମ ଅବଶିଷ୍ଟ ରହୁଛି ।
ଏହାର ପରିସର ଭିତରେ ଅନେକ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନ୍ଦିର, ମନ୍ତ୍ରପୀଠ, ଗୋପୁରମ୍
ଏ ସୁସଜ୍ଜିତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ସୁଦୃଢ଼ାଳରେ ଥରେ ସବୁ ଦେବଦେବୀ
 ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କେ ଶିବ ପାଦରେ ବଜାଡ଼ି
 ଦେଖିବା ବାବେଲ କଲେ । ସବୁଜକୁ
 ଅଗଣିତାବୁ ଶିବ ଅଗଣିତ କରାଳକୁ
 ପକାଏ କହଲେ । ବହଳରେ ଏ
 ବ୍ୟାଧୁମି ହରାଧାମୀ ହୁଏ ବୋଲି ।

ଅଗସ୍ତ୍ୟ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
 ମାନିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଏକ ସତ୍ତ୍ୱ
 ରଖିଲେ—ଶିବ ପାଦରେ ବଜାଡ଼ି ସେ
 ନିଜେ ଦେଖିବା ସକାଶେ ଯେପରି
 ତାହା ଆଉ ଥରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ।
 ସେ ସତ୍ତ୍ୱ ଯୋଗୁଁ ପାଦରେ କନ୍ୟା
 ରୂପେ ଆସି କାମା ନୟା ଶଯ୍ୟାରେ
 ଶିବ ସୁଳା କଲେ ।

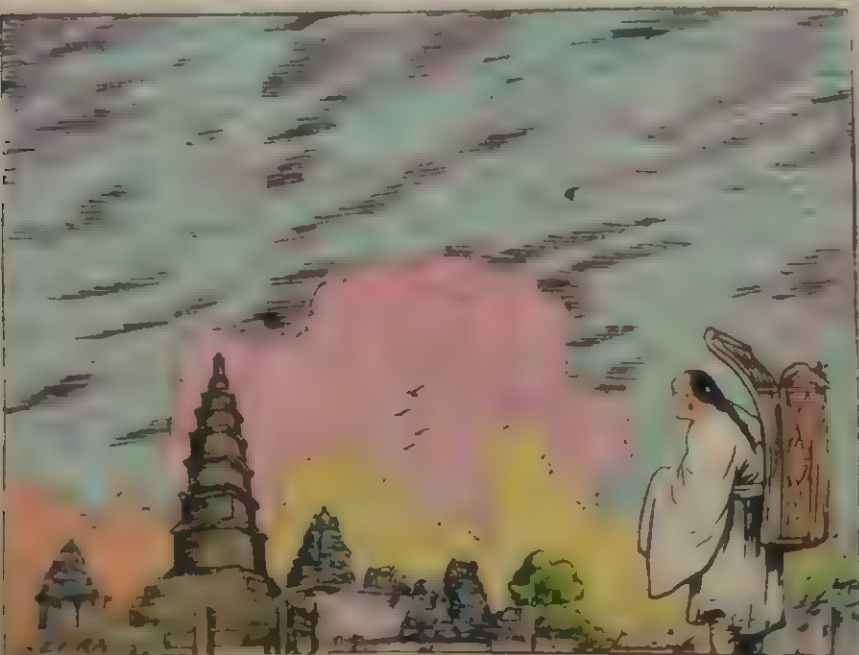
ତାକୁ ଭୟଭୀତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଶିବ
 ନଦରେ ପ୍ରବଳ ସ୍ରୋତ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ।
 ପାଦରେ ଯେଉଁ ଶୀଳାଗଣକୁ ପୁକା
 କହୁଥିଲେ, ତାହାକୁ ସ୍ରୋତ
 ଭସାଇ ନେବାକୁ ବସିବାରୁ ପାଦରେ
 ତାକୁ ହୁଏଇ ଧରି ରହୁଲେ ।
 ତା'ପରେ ଶିବ ଦେଖାଦେଲେ ଓ
 ଅଗସ୍ତ୍ୟଙ୍କୁ ବୁଝି 'ପାଇଁ ଶିବ-ପାଦରେ
 ବଜାଡ଼ି ପୁଣି ଥରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ।

ଏକାମ୍ରନାଥ ନାମ ଗୋଟିଏ ସୁଦୃଶ
ଆମ୍ବଗଛର ନାମକୁ ଆମ୍ବଛ ବୋଲ
କୁହାଯାଏ । ଆମ୍ବଗଛଟି ଏପାଏ
ଲହରୀ ଏବଂ ଏହାର କମ୍ବୁ ଅନୁମାନ
କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହାର
କୁହାଯାଏ । ଏହାର କୁହା ଗାଆ
କୁହା କେବଳ ଗାଆ ।

କାନ୍ତପୁରମ୍, ଭରତର ସାତ ପକ୍ଷ
ନଗରର ଅନ୍ୟତମ । ଶଙ୍କରପୁରୀ
ଏଠାରେ ତାଙ୍କର ଗୃହ ମଠରୁ ଗୋଟିଏ
ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରୁଥିଲେ । ନାମ କାମକୋଟି
ପାଠ । ଜଣେ ବିଷ୍ଣୁତ ମୁଖ୍ୟମାନ
ସବୁ ହଜିରତ ହାମିଦ୍ ଆବଲୁୟା
କାନ୍ତରେ ଜୀବନ ବିତାଇଥିଲେ ।

ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ନଗରୀ ଏକଦା
ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଚର୍ଚ୍ଚା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବିଖ୍ୟାତ
ଥିଲା । ସପ୍ତମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ହୁଏନ୍ ସାଂ
ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲେ ଓ ଏଠାରେ
ଅନେକ ବୌଦ୍ଧ କୀର୍ତ୍ତି ଦେଖିଥିଲେ ।
ସେସବୁ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ଦୃଷ୍ଟି କୋଣ

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପୁରସ୍କୃତ ଯେତେବେଳେ ପିତାଙ୍କ ମୁଖ ପରେ ଯଶୋଦାପୁର ରାଜ୍ୟର ସିଂହାସନରେ ବସିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବୃଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପରେ ବିଶେଷ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡିଲା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସୁର-ସିଂହଙ୍କ ପିତା ବିଶେଷ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେ ଜଣେ ସୁଦକ୍ଷ ଶାସକ, ଏଥିରେ ବି ସନ୍ଦେହ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ବଡ଼ ଦୋଷ ହେଲା, ସେ କବିମାନଙ୍କୁ ପସନ୍ଦ କରୁ ନଥିଲେ ।

ପରଲୋକଗତ ରାଜା କିନ୍ତୁ କବି ଓ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଶ୍ରଦ୍ଧାଶୀଳ ଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ କବି-ସମ୍ମିଳନ ଆହ୍ୱାନ କରୁଥିଲେ ଓ ମୃଗ୍ୟ ହୋଇ କବିତା ଆବୃତ୍ତି ଶୁଣୁଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଏସବୁ ମୋଟେ ପସନ୍ଦ କରୁ ନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜାଙ୍କ ସଉକ୍

ଉପରେ କିଛି କହିବେ, ସେଭଳି ସାହସ ତାଙ୍କର ନଥିଲା । ପୁରୁଣା ରାଜାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ପରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସାହସ ବଢ଼ିଗଲା ।

ସେ ନୂଆ ରାଜା ସୁରସିଂହଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ଆପଣଙ୍କ ପିତା କବିମାନଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରକାର ପୁରସ୍କାର ବା ଉପହାସନ ଦେଇ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଥିଲେ । ଆପଣ ସେପରି କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । କାରଣ, ସେଥିରେ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । କବିମାନେ ରାଜ୍ୟର କେଉଁ ହିତ କରିପକାଇବେ ?”

ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ଏ ବିଷୟରେ ଏକମତ ନହେଲେ ସୁଦ୍ଧା କିଛି କହିପାରୁ ନଥିଲେ । ରାଜାଙ୍କ ନୀରବତାକୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ସନ୍ତେ ରୂପେ ଧରିନେଲେ । ସେ ଏପରି ଚାଲିଲାପୁର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରବଣେ କବିମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ ଯେ କବିମାନେ ହତୋତ୍ସାହ

ହୋଇଗଲେ ଓ ବିରକ୍ତ ହେଲେ । ଫଳରେ
ଦରବାରକୁ କବିମାନଙ୍କ ଆଗମନ ବନ୍ଦ
ହୋଇଗଲା ।

ଦିନେ ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ବସିଛନ୍ତି, ଜଣେ
ତରୁଣ ଆସି ରାଜାଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇ
କହିଲା, “ମହାରାଜା! ମୋ ପିତାମହ ଦୟାଗର୍ଣ୍ଣ
ଆପଣଙ୍କ ପିତାମହଙ୍କ ଦରବାରରେ ରାଜକବି
ଥିଲେ । ମୋ ପିତା ଜୟଗର୍ଣ୍ଣ ଅସୁସ୍ଥତା
ବଶତଃ ଆପଣଙ୍କ ସେବା କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।
ଆମ ପରିବାର ରାଜ ସାହାଯ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ
ଅନ୍ୟ ଦୁଃସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି । ମୁଁ ଦେବା
କୃପାରୁ ମୋ ପିତାମହଙ୍କ ଭଳି କବିତା
ଲେଖୁଛି । ମୋତେ ରାଜାଶ୍ରୟ ମିଳୁ ।”

ଦୟାଗର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କବି ସ୍ତବ୍ଧ ଯେଉଁ ସନ୍ତୋଷ-
ମୁରୁ ରାଜ୍ୟର ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କା ବଢ଼ିଥିଲା । ତାଙ୍କ ନାଶ
ଦୁଃସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟ ଯିବା ଦୁଃସ୍ଥ
ଅନୁଭବ କଲେ । ସେ କିଛି କହିବାକୁ
ଯାଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ,
“ଯୁବକ! ତମ ପିତାମହ ଅବଶ୍ୟ ବହୁତ
ଗୁଣୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତମର ବଳ
ଅଛି । ତମେ କିଛି ଶାରିରୀକ ପରିଶ୍ରମ କରି
ଜୀବିକା ଉପାର୍ଜନ କରିବା ଉଚିତ । କବିତା
ଲେଖି କ’ଣ ପାଇବ ?”

ଯୁବକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ,
“ମହାରାଜା, ଜୀବିକା ନିବାହ ସକାଶେ ଯେ
କୌଣସି କାମ କରିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କିନ୍ତୁ
ଯେଉଁ ଦିଗରେ ସାହାର ଦକ୍ଷତା ଅଛି, ସେହି
ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଜୀବିକା ନିବାହ ତା’
ପାଇଁ ଉତ୍ତମ ନୁହେଁ କି ? ଜୀବ୍ୟ କବିତା
ଚର୍ଚ୍ଚା ବିନା ମନୁଷ୍ୟର ବିକାଶ ଘଟିବ କିପରି ?
ସେ ଦିଗରେ ମୋତେ ରାଜା ଓ ରାଜ୍ୟର
ସେବା କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ମିଳିଲେ ମୁଁ
ଆନନ୍ଦିତ ହେବି । ଯଦି ତାହା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ,
ତେବେ ମୁଁ ଶାରିରୀକ ପରିଶ୍ରମ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ
କୁଣ୍ଠିତ ନୁହେଁ ।”

ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କହିଲେ, “କବି ଦୟା-
ଗର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ସ୍ମୃତି ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଖାଇ ଆମେ ଏ
ଯୁବକକୁ କୌଣସି ନା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ
ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।”

ମନ୍ତ୍ରୀ ଯୁବକକୁ କହିଲେ, “ଦେଶ ଯୁବକ, ତମ ପିତାମହ ବଡ଼ କବି ଥୋଇଥିଲ ପରିଲ । କିନ୍ତୁ ବାପା ଯୋଷାପଙ୍କ ନାମ ବିକି ଜେନ୍ଦ୍ର ଲାଭ ଉଠାଇବାର ପକ୍ଷପାତୀ ଆମେ ନୋହୁଁ । ଆମ ଯୋଡ଼ାଶାଳର ଜଣେ ସହସର ମୁଝା ହେବା ପଳରେ ସେ ପଦ ଶାଳି ପଡ଼ିଛି । ତମେ ଯୋସୁରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ?”

“ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ! ମୁଁ ବାପା ଜେଜେ-ବାପାଙ୍କ ନାମ ବିକି ଲାଭ ଉଠାଇବାକୁ ଆସି ନାହିଁ । ପରିଚୟ ହସାବରେ ସେମାନଙ୍କ ନାମ କହୁଛି । ମୁଁ ନିଜେ କବି । ଆପଣ ମୋର କବିତ୍ବର ପରୀକ୍ଷା ନେଇ ପାରନ୍ତି । ତେବେ ଯଦି କବି ହସାବରେ ମୁଁ ଉପାର୍ଜନ

କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ମୁଁ ଯୋଡ଼ା ମୁଝା ହେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।” ଯୁବକ କହିଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ହଠାତ୍ ଉତ୍ତେଜିତ ଭାବରେ କହିଲେ, “ମହାରାଜା ଏ ଯୁବକର ମତାମତ ଭଲ ନୁହେଁ । ନିଜେ ଟିକିତ ହେଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଓ ବିଦ୍ୱାନ ପରିବାରର ସନ୍ତାନ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଯୋଡ଼ା ସହସ୍ର ଭାବରେ କାମ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଏହା ପଛରେ ରହସ୍ୟ ଅଛି ।”

ରାଜା ଓ ଯୁବକ ବିସ୍ମିତ ଭାବରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାଇଲେ । ରାଜା ପଚାରିଲେ, “କ’ଣ ସେ ରହସ୍ୟ ?”

“ଏ ଯୁବକ ଆମ ରାଜ୍ୟର ବଦ୍ଧନାମ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ଇଏ ଯୋଡ଼ା ସହସ୍ର

ହେଲେ ଲୋକେ କହିବେ, ଯଶୋଦାପୁର
ରାଜ୍ୟରେ କବର ମରାବା ନାହିଁ । କବକୁ
ଘୋଡ଼ା ସହସ୍ର ଶୁକରେ ବଳିବାକୁ ହୁଏ ।”
ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

ଯୁବକ ରାଜାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କହିଲେ,
“ମହାରଜ ! ଘୋଡ଼ା ସହସ୍ର ହେବାର
ପ୍ରସାବ ମୁଁ ଦେଇନାହିଁ, ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ
ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଯଥାର୍ଥ କରି ଶ୍ରବଣେ
ରାଜାଶ୍ରୟ ରୁହୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମୋ ବିଦ୍ୟା ଓ
ବିବେକ ମୋତେ ଏତିକି ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି ଯେ
କୌଣସି ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କାମ ନୀତି ନୁହେଁ ।
ସେ ଯାହାହେଉ, ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଓ
ମୋ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଭିତରେ ପରତ୍ୱ ରହିଛି ।
ଅନୁମତି ମିଳିଲେ ସେ ପରତ୍ୱ କ’ଣ
କହିବ ।”

“କୁହ ।” ରାଜା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

“ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରବୁଛନ୍ତି ଲୋକେ କହିବେ ଏ
ରାଜ୍ୟରେ କବର ଆଦର ନାହିଁ ବୋଲି କବକୁ

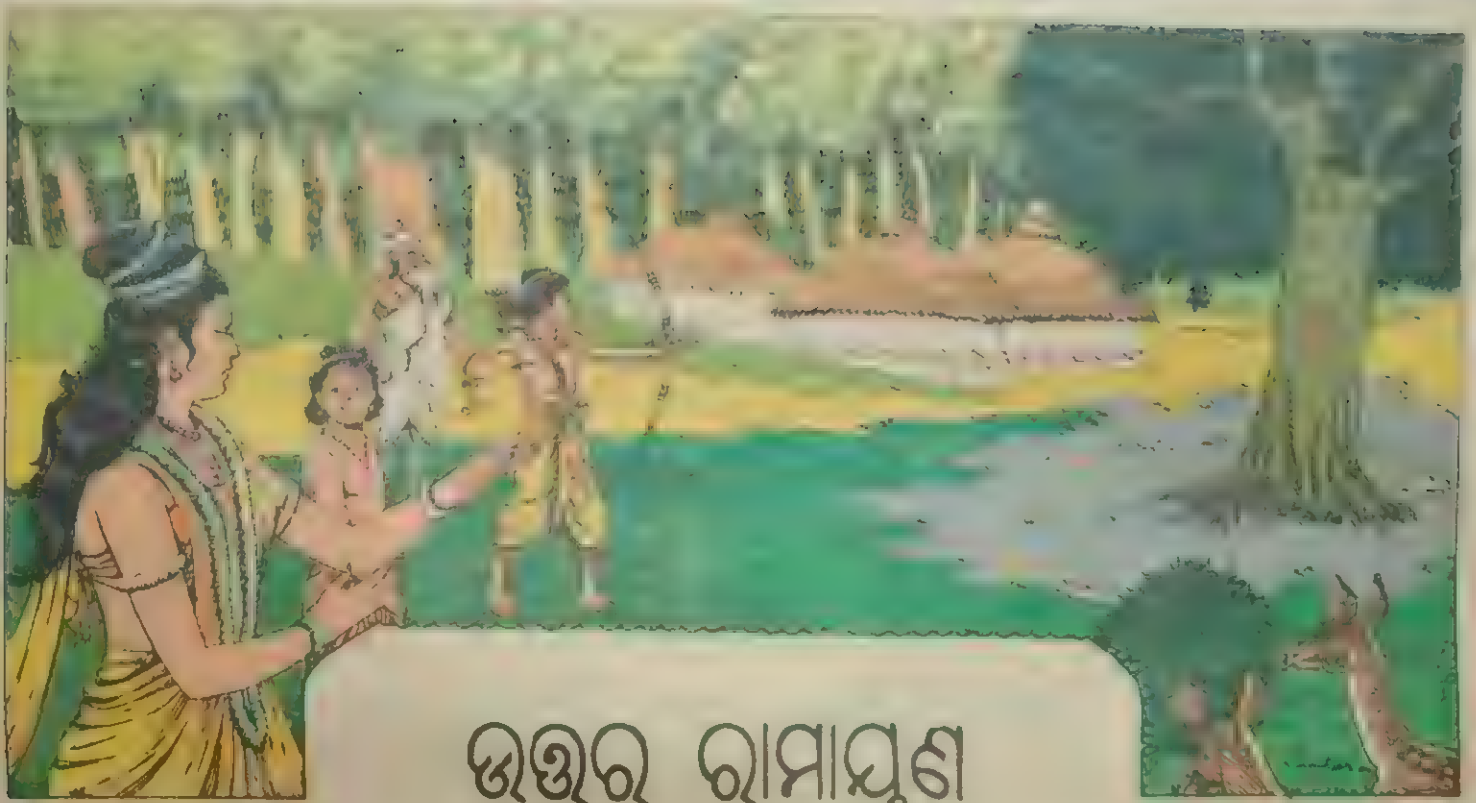
ଘୋଡ଼ା ସହସ୍ର ହେବାକୁ ପଡ଼େ । ମୁଁ କହିଲି
ଲୋକେ କହିବେ ଯଶୋଦାପୁର ରାଜ୍ୟ
ଘୋଡ଼ା ସହସ୍ର ବିକରି ! ସେ ରାଜ୍ୟରେ କାବ୍ୟ
କବିତାର ଆଦର ଏତେ ଅଧିକ !” ଯୁବକ
କହିଲେ ।

ରାଜା ହସି ପକାଇଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ
ହସିଲେ । ବୁଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯୁବକର ପିଠି
ଥାପୁଡ଼ାଇ କହିଲେ, “ତମକୁ ପରୀକ୍ଷା
କରୁଥିଲି, ବାପା ! ତମେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲ ।”

ତା’ପରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଏ
ଯୁବକ ଯେତିକି ଜମ୍ବୁ ସେତିକି ବୁଦ୍ଧିମାନ ।
ସେ କବି ହିସାବରେ ରହନ୍ତୁ ବା ଅମାତ୍ୟ
ହିସାବରେ ରହନ୍ତୁ, ସେ ଦରବାରରେ ରହି
ଆପଣଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ।”

ରାଜା ଯୁବକଙ୍କୁ ରାଜକବି ଶ୍ରବଣେ ନିୟୁକ୍ତ
ଦେଲେ । ସେ କବି ଶ୍ରବଣେ ଖ୍ୟାତ ଲଭି
କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପରେ ରାଜାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ
ହେଲେ ।

ଉତ୍ତର ରାମାୟଣ

ମହର୍ଷି ଅଗସ୍ତ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହିଲେ—

ସୁକେଶର ପୁତ୍ର ମାଳବନ୍ତ, ମାଳୀ ଓ ସୁମାଳୀ ଲଙ୍କାକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ଅବସ୍ଥାନ କଲେ । ସେଠାରେ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରବର୍ଗ ଓ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କର ମଧ୍ୟ ବସବାସର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ବରପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ ତନିଆଇ ହେଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅହଂକାରୀ ଓ ପ୍ରଜାଙ୍କ ଉପରେ ଇଚ୍ଛା ମୃତାବଳ ଅତ୍ୟାଚାର କରିବାରେ ଲାଗିଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଯୁଗରଷି ଓ ଦେବତାମାନେ ତାଙ୍କୁ ରହୁଥିଲେ । ସେମାନେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ଯେ ରାକ୍ଷସ ଭରମାନେ କିଛିଦିନ ନିଜ ଭିକ୍ଷୁ ଦେଖାଇ ତା'ପରେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯିବେ । କିନ୍ତୁ ଦିନ ପରେ ଦିନ

ବିତଗଲା । ନିଜ ବ୍ୟବହାରରେ ଅନୁଚିତ୍ତ ହେବା ତ ଦୂରର କଥା, ରାକ୍ଷସମାନେ କ୍ଳାନ୍ତ ହେବର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ ।

ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ହେଇ ରକ୍ଷିମୁନି ଓ ଦେବତାମାନେ ଭଗବାନ ଶଙ୍କରଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ନିବେଦନ କଲେ, “ହେ ଇଶ୍ଵର, ବହ୍ମାଙ୍କଠାରୁ ବରପ୍ରାପ୍ତ କରି ତନିଆଇଯାଇ ଦେବତାଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରି ସ୍ଵର୍ଗରାଜ୍ୟ ଅଧିକାର କଲେ । ରକ୍ଷିମୁନିଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟାଚାର କଲେ । ସେମାନଙ୍କ ହାତରୁ ଆମକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।”

ମହେଶ୍ଵର ସୁକେଶକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ କହିଲେ, “ଦେଖନ୍ତୁ, ଅପମୋଦନ

ଶିବପୁର ଏହି ସାନ୍ତାପୁର ବାଜ
ଶୁଣି ଦେବଗଣ ଓ ଗୁଣିଗଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ।

ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତଙ୍କୁ ଧରି ଘରକୁ ଯାଇ
ପଲାଇଗଲେ ।

ବସୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରି
ଆଜି ସେଇ ଗୋଡ଼ାଘର ବାଟ ଯାଆନ୍ତି ।
ମାଲବନ୍ତ ବାରିଆଳ କହିଲା, “ଆଜି
ଝାମ୍ବୁର ମନୁ ନାହିଁ । ସୁଦ୍ଧା ଝାମ୍ବୁର
ବାଡ଼ରେ କହିବା ଆଜି ଆମକୁ ଅନୁସରଣ
କରୁଛନ୍ତି ?”

ବସୁ ହସିଲେ । ଝାମ୍ବୁରକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ
ମାଲବନ୍ତ କହିଲା, “ମୋ ପୁଅର ଉଦ୍ଧାର
ଦେଉନାହିଁ କି କହିବ ? ଆମେ ମୋ ଧୂର
ବାଡ଼ରେ ଯାଆନା ଧୂର କରୁ । ବଞ୍ଚିମାନ
ଆଜଣ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରା
ଉଚିତ ନୁହେଁ ।”

ବସୁ କହିଲେ, “ରାଷ୍ଟ୍ର ! ଉଚିତ
ଅନୁଚିତ କଥା ସିନା ବଞ୍ଚିମାନ ଉଠାଉଛନ୍ତି,
ପୁରୁଷ ସେ ବିଷୟ ପଚାରି ଦେଇଥିଲେ
କିପରି ? ନିହତ, ନିରସ୍ତ୍ର ବଞ୍ଚିମାନଙ୍କ କୁହୁଆ
ଉପରେ ଡେଉଁ କରି ସେମାନଙ୍କୁ କଲେ
କରିବା ବେଳେ ଏ ବିବେକ ଛାଡ଼ି କେଉଁଠି
ଥିଲ ? ଜନପଦର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା
କରି, ଭାତନଷ୍ଟ କରି, ସେମାନଙ୍କ ଧନରହ
ଅପହରଣ କରିବା ବେଳେ ବିବେକବୋଧ
କେଉଁଠି ଥିଲା ?”

ମାଲବନ୍ତ ବାରିଆଳ କହିଲା, “ଆମ
ବେଳ କହିବ । ତୁମେ କ’ଣ କହୁଛ ?”

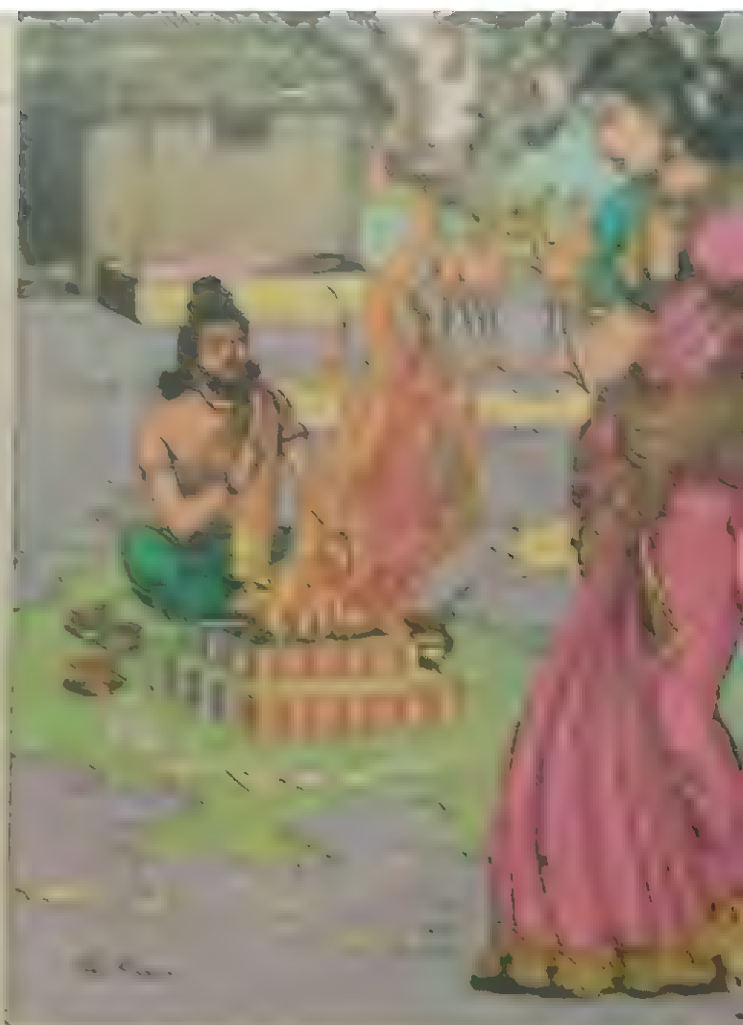
ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲେ । ସ୍ୱୟଂ ବସୁ ଏସବୁ ଦେଖି
ନିଜେ ଯୁଦ୍ଧ ବେଳରେ ସଙ୍ଗେ ତ ହୋଇ ଗୋଡ଼
ଉପରେ ବସି ଧୂର ଛଳକୁ ଆସିଲେ । ଘୋର
ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ସେନାପତି ଥିଲା ମାଳୀ ।
ଭୟଙ୍କର ରତ୍ନକର ମାଳୀ ନିଜ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ
ଉତ୍ସାହ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରବଳ
ବେଗରେ ଚଳାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା’ ଭ୍ରାତୃଶ
ରୂପ ଦେଖି ଦେବଗଣ ସନ୍ତପ୍ତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ
ବସୁଙ୍କର ସେଥିରେ ଗ୍ରାସାନ୍ତର ହେଲା ନାହିଁ ।
ସେ ତା’ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଆସି ତା’ ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ପାତ
କଲେ ଓ ନିଜ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର ସ୍ୱେରଣ କଲେ ।
ପ୍ରଥମେ ସେହି ବସୁଙ୍କ ଚକ୍ରରେ ପ୍ରାଣ ଦେଲା ।
ମାଳୀର ମୃତ୍ୟୁ ଦେଖି ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ

ବନ୍ଧୁ କହିଲେ, “ଏ ମିଳିତ ରାଜ୍ୟକୁ ଓ
 ଶେଷାଂଶକୁ ଭଗ୍ନ କରି ଦେବା କାରିଗର
 ଶ୍ରମକର କରି ବହୁତ ଅସୁବିଧା କରିଛି ।
 ତେଣୁ ସୁମାତ୍ରାକୁ ନିଜେ କରିବା ପାଇଁ ସୁ
 କାଳ ଚେଷ୍ଟା । କେବଳ ଯୁଗରେ ଯୁଗ
 କରୁଥିବା ଛାତି ନିଜକୁ ଚୋର ନା,
 ସୁମାତ୍ରାକୁ ନିଜେ କରିବ ।”

ସାହିବଜୀ କହିଲେ, “ଯଦି ନିଜକୁ ଚୋର
 ବୋଲି ମନେ କରୁଛ, ତେବେ ଆସ ମୋ
 ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବ ।”

ତା’ପରେ ସୁମାତ୍ରା ଗୁରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ । କିନ୍ତୁ
 ମଧ୍ୟରେ ସୁମାତ୍ରା ଶେଷ ମନକୁ ଚେଷ୍ଟା
 ପଲାଇଲା । ବହୁତ ଆଶ୍ରୟ ଆଶାତ ସହ
 କରି ନିଜର ଦରମା ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା
 ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ପଲାଇଲା । ସମସ୍ତେ ଲଙ୍କାରେ
 ପହଞ୍ଚିଲେ । ତଥାପି ବହୁ ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ ।
 ସେଠାରୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ତଳେ ଯେଲେ ।
 ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା ପଡ଼ିଲେ
 ପଲାଇ ପାଇ ସେଠାରେ ସୁମାତ୍ରାକୁ ରକ୍ଷା କରି
 ରହିଲେ । ତା’ପରେ ଲଙ୍କାରେ ବହୁବଳ
 ପୁର କୁବେର ପୁଣି ଫେରି ଆସି ରକ୍ଷା
 କରି ରହିଲେ ।

ଏହାପରେ ଧରଣୀ ପୃଷ୍ଠରେ ଓ ସୁଗ୍ରୀବ
 ସହରେ ଶାନ୍ତି ଫେରି ଆସିଲେ । ଦେବତା
 ଓ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସ୍ଥିତିରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଯେଲେ ।
 କୁବେର ଧରଣୀ ପୃଷ୍ଠରେ ଶାନ୍ତି ଫେରି

ରହିଥିଲେ । ଏହା ସୁଗ୍ରୀବ ଛାଡ଼ିବା କେବଳ
 ଧରଣୀ ଚାହିଁଲା ।

ଏହାପରେ ବହୁବଳ ଯେଲେ । ଧରଣୀ
 ସୁମାତ୍ରା ତଳେ ସୁମାତ୍ରା ଶେଷ କେବଳକୁ
 ଲଙ୍କାରେ ଧରଣୀ ପୃଷ୍ଠରେ ଧରଣୀ କହିଲେ ।
 କୁବେର ଦେଖିଲା ଲଙ୍କା ନିଗଡ଼କୁ ବାହାରେ
 କୁବେର ସୁଗ୍ରୀବ ଦେଖିଲେ ବାହାରେ ପଡ଼ିମାତାକୁ
 ଦେଖା କରିବାକୁ ପାରିନଥିଲା । କୁବେରଙ୍କର
 ଏ କେବଳରେ ସେ ଲଙ୍କାକୁ ଫେରିଲା ।
 ତା’ପରେ ନିଜ ଶେଷକୁ କହିଲା, “ହୁଅ,
 ଦେଖ, ବହୁବଳ ରକ୍ଷିତର ପୁତ୍ର ବୋଲି ମୋ
 ମୁଖା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଛି ।
 ତୁ ଏବେ ସୁମାତ୍ରା ଓ ଅନ୍ୟେକ ଧରଣର

ବିବାହ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ତୁ ଯଦି ରାମସ-
କୁଳର ହିତ ଚାହୁଁ ତେବେ କୌଣସି ମତେ
ବିଶ୍ରବସୁକୁ ମେବା କରି ପୁତ୍ର କାମନା କରିବୁ ।
ତେବେ ଯାଇ ମେ ପୁତ୍ର ଅନ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ
ହେବ ଓ ଆମର ପୁତ୍ର ସୌଭାଗ୍ୟ ଓ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ
ପୁଣି ଫେରି ଆସିବ ।”

କୈକେସୀ ପ୍ରଥମେ ସଙ୍କୋଚ ବୋଧ
କଲା । କିନ୍ତୁ ସୁମାଳୀ ତାକୁ ବହୁତ କିଛି
ବୁଝାଇଲା ।

କୈକେସୀ ପିତାଙ୍କ କଥାକୁ ସ୍ୱୀକାର
କଲା । ସେ ଯାଇ ବିଶ୍ରବସୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ
ପହଞ୍ଚିଲା । ଋଷି ବିଶ୍ରବସୁ ପଚାରିଲେ,
“ତୁମେ କିଏ? ବୟସ କମ୍, ସୁନ୍ଦର ପୁଣି

ଯକାକା ଜାତୀୟ । ତୁମର କି କାର୍ଯ୍ୟ ?
ଆସିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ କ’ଣ ?”

ତୁମେ ବିଶ୍ରବସୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ଯିବୁ
କଲେ, “ହେ ଋଷି ! ମୋର ଶତ୍ରୁ ମୋର
ଦ୍ୱାରା ସବୁ କିଛି ଜାଣି ପାରିବେ । ମୋ
ପିତାଙ୍କ କଥା ଅନ୍ତରାଳରେ ରହି ଯିବୁ
ଆସିବୁ । ମୋ ନାମ କୈକେସୀ । ମୁଁ
ଅପେକ୍ଷା ସେବକେ ନିଜକୁ ଚାହୁଁ କଲେ ।”

ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଆଜି ବୁଦ୍ଧି ଯିବୁ କିଛି
ଜାଣିନେଲେ । ତା’ପରେ ସେ କହିଲେ,
“ବୁଝିଲି । ତୁମେ ପୁତ୍ରଙ୍କ ମନା ଚଳେ ଆସିବୁ ।
ତେଜ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ସମ୍ପର୍କରେ ତମେ
ପୁତ୍ରକାମନା କରି ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବ ତାହା
ରକ୍ଷାସ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ତୁମ ଯେତେବେଳେ ଯିବୁ
ତେଜୁ ମହାବଳଶାଳୀ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମହେବ ।”

“ଏ କିପରି କଥା ? ଆପଣଙ୍କ ପରି ପଣ୍ଡିତ
ଋଷିଙ୍କର ପୁତ୍ର ଏପରି କାହିଁକି ହେବ ? ମୋର
ଦରକାର ଏକ ଉତ୍ତମ ସୁନ୍ଦର ପୁତ୍ର ।”
କୈକେସୀ କହିଲେ । ବିଶ୍ରବସୁ କୈକେସୀର
କଥାରେ ସ୍ତବ୍ଧ ହେଲେ ।

କୈକେସୀ ସେହିଠାରେ ରହିଲା ଓ
ବିଶ୍ରବସୁଙ୍କ ମେବା କଲା । କୈକେସୀ ଯେପରି
ସୁନ୍ଦର ଥିଲା, ସେହିପରି ଗୁଣବତ୍ତା ଥିଲା ।
ତା’ର ଉପସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ଋଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମର
ଶାନ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ହେଲା । ଅନ୍ୟ ଋଷିମାନେ ମଧ୍ୟ
ତାକୁ ସମ୍ମାନ କରୁଥିଲେ ।

ଅନେକ ଦିନ ଧରି କୈକେସୀ ସେଠାରେ ବସିବସୁଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ରହିଲା । କାଳକ୍ରମେ ତା'ର ଜନ ପୁତ୍ର ଓ ଗୋଟିଏ କନ୍ୟା ଜନ୍ମ ହେଲେ । ପ୍ରଥମ ପୁତ୍ର ରାବଣ ଦଶ ମୁଣ୍ଡ, କେତେଏ ହାତ ହୋଇ ବିକଟାଳ ରୂପ ନେଇ ଜନ୍ମ ହେଲା । ଦ୍ଵିତୀୟ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ବିରାଟ ବୟସ, ଭୁବନର ରାଜା । ତୃତୀୟ କନ୍ୟା ସୁର୍ପଣ୍ଖା ଓ ଚତୁର୍ଥ ପୁତ୍ର ବିଭୀଷଣ ଯିଏ ଥିଲେ ସୁଗ୍ରହରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସତ୍, ନମ୍ର, ବିନୟୀ, ଧୀର ଓ ବିସ୍ମୟକ୍ର ।

ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ କୈକେସୀ ବଣରେ ଘର ବନାଇ ରହିଥାଏ । ପିଲାଦିନରୁହିଁ ରାବଣ ଓ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ମନରାଷିମାନଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରିବା ଓ ଅତ୍ୟାଚାର କରିବା କାମରେ ଲାଗିଲେ । କ୍ରମେ ବୟସ ବଢ଼ିଲା । ଦିନେ କୁବେରଙ୍କୁ ପୁଷ୍ପକବିମାନରେ ଯାଉଥିବାର ରାବଣକୁ କୈକେସୀ ଦେଖାଇ ଦେଇ କହିଲା, “ସୁଅ, ଦେଖ ତୋର ବୈମାତୃକ ଭାଇ କେତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନେଇ ଅଛି । ତୁ କ'ଣ ଏପରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ?”

ରାବଣ କହିଲା, “ଏ କି ଛର! ଏହାଠାରୁ ହଜାରଗୁଣ ଅଧିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବି । ସେଥିପାଇଁ ତପସ୍ୟା ଶକ୍ତି ଦରକାର । ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ତପସ୍ୟା କରିବାକୁ ଯିବି ।”

ତା'ପରେ ରାବଣ ତା'ର ଦୁଇଭାଇଙ୍କୁ ଧରି ଗୋବର୍ଣ୍ଣ ପର୍ବତକୁ ଯାଇ ତପସ୍ୟା କଲା ।

ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ତପସ୍ୟା କଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ହଜାର ବର୍ଷ ପରେ ସେ ନିଜର ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ ଛିଡ଼ାଇ ଯଜ୍ଞରେ ଆଦୃତ ଦେଉଥାଏ । ଏହିପରି ନ ହଜାର ବର୍ଷ କଟିଗଲା । ଶେଷ ହଜାର ବର୍ଷ କଟିବା ପରେ ନିଜେ ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବାକୁ ଯାଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବ୍ରହ୍ମା ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇ ତାକୁ ବର ଯାଚିଲେ ।

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଖି ରାବଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ କହିଲା, “ପିତାମହ, ମୋତେ ଅମର ବର ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ବ୍ରହ୍ମା କହିଲେ, “ବନ୍ଧା! ତାହା ତ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କୌଣସି ସର୍ବ ରାଜା ମାଗି ପାରୁ ।”

ସୁବର୍ଣ୍ଣ କହୁଲା, “ପ୍ରଭୁ, ଦେବାଜୀ, ଗ୍ରାମୀଣ,
ଯକ୍ଷ, ଗନ୍ଧର୍ବ, ନାଗ ପ୍ରଭୃତି ମୋତେ କେହି
ଯେପରି ମାରମାରକେ ନାହିଁ ଏହି ବର ଦିଅନ୍ତୁ ।
ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପଶୁ ତ ମୋର ଆହାର । ମୁଁ
ସେମାନଙ୍କୁ ଭୟ କରେ ନାହିଁ ।”

“ତଥାସ୍ତୁ !” କହି ବୁଢ଼ା ବିଭୀଷଣ ନିକଟକୁ
ଯାଇ ବର ଯାଚିଲେ ।

ବିଭୀଷଣ କହୁଲା, “ପ୍ରଭୁ, ମୋତେ ଏହି
ବର ଦିଅନ୍ତୁ ଯେପରି ସର୍ବଦା ମୋର ମନ ଧର୍ମ
ଓ ସତ୍ୟ ପଥରେ ରହିବ । ସର୍ବଦା ଲଗ୍ନବାନଙ୍କର
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ବୁଡ଼ି ରହିଥାଏ ।”

“ତଥାସ୍ତୁ !” କହି ବୁଢ଼ା ତାହାକୁହିଁ ଅମର
ବର ଦେଲେ । ଶେଷରେ ସେ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ
ପାଖକୁ ଗଲେ ବର ଦେବାକୁ । ସେତକବେଳେ
ଦେବତାମାନେ ସମବେତ ହୋଇ ବୁଢ଼ାଙ୍କୁ
ସୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେମାନଙ୍କ
ଏକାଗ୍ରତା ଓ ବ୍ୟାକୁଳତା ଯୋଗୁଁ ବୁଢ଼ା ଅଟକି
ଯାଇ ସେମାନଙ୍କ ଆଡ଼େ ଜିଜ୍ଞାସୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ

ଅନାଲୋଚନେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ବର ଦେବାକୁ
କହୁଥିଲେ, “ତାକୁ ଦେଖି ବିଭୀଷଣ, ବର
ପରି ବର ଦେବେନାହିଁ । ସେ ନନ୍ଦନବନରେ
ପଶୁ ମତ୍ତକଣ୍ଠୀ ଅନ୍ଧାବଦ୍ଧ ଶାଳ ପକାଇଛି ଓ
ଅନେକ ଲୁପ୍ତମୁଖ ଶାଳ ପକାଇଛି । ତେଣୁ
ସରସ୍ବତୀ ଯାଇ ତା’ର କଣ୍ଠରେ ବନ୍ଧୁଛି,
ଯେପରି ତା’ର ବର ମାଗିବାରେ ଆମର ହେବ
କ୍ଷତି ନ ହୁଏ ।” ସେଇଆ ହେଲା ।

କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ କହୁଲା, “ମୁଁ ଛ ମାସ ଶୋଇଛି;
ତା’ପରେ ନିଦରୁ ଉଠି ଶାଲେ । ଟିକିଏ
ବୁଲୁବୁଲି କରି ପୁଣି ଛ ମାସ ଶୋଇଛି ।”

“ତଥାସ୍ତୁ !” କହି ବୁଢ଼ା ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ
ହେଲେ । ପରେ ମୋକ୍ଷାବୃଦ୍ଧିଆ, କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ
ଉପଲବ୍ଧ କଲା ଦେବତାମାନେ ତା’ ଉପରେ
ପ୍ରସନ୍ନ ପକାଇ ତାକୁ ଠକାଇଛନ୍ତି । ସେ
ଅନେକ ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ କଲା ।

ତନିଆଇ ବୁଢ଼ାଙ୍କଠାରୁ ବରପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ
ସେମାନଙ୍କ ମା’ ଓ ଭଉଣୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ

ବର ନିର୍ବାଚନ

ଦେବଦାସ ଜଣେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ତାଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ନାମରେ ଗୋଟିଏ ବୋଲ ହିଆ ଥିଲା ।

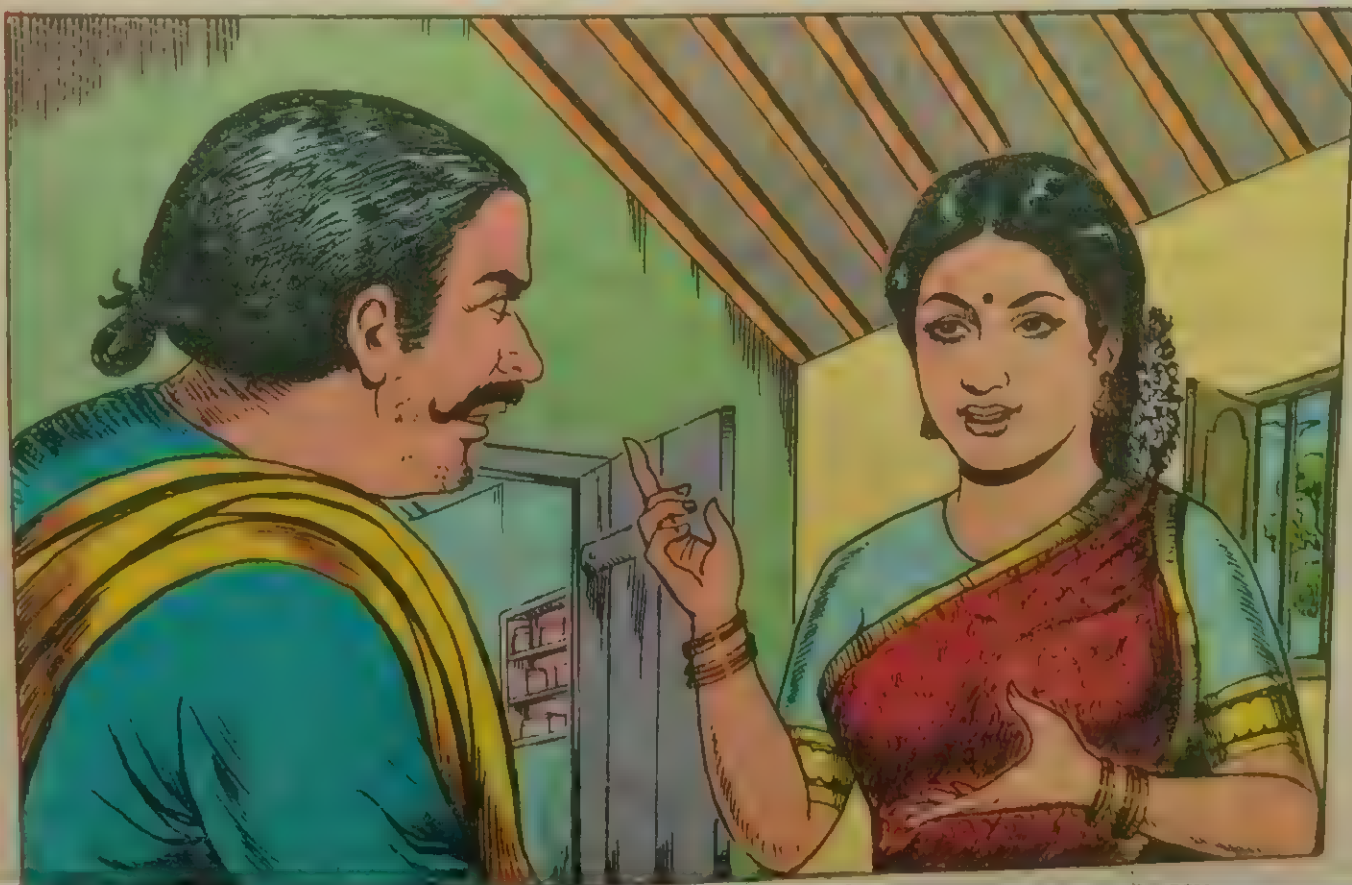
ହିଆଟି ସୁନ୍ଦର ଓ ଗୁଣବତ୍ତା । ତା' ପାଇଁ ବରପାତ୍ର ଖୋଜିବାକୁ ସେ ଗଲେ ।

ପରେ ଫେରିଆସି ସେ ହିଆକୁ କହିଲେ, “ଦେଖ ହିଆ ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ଗ୍ରାମର ଚିଲିଟି ଦେଖିବାକୁ ଭଲ, ଗୁଣ ମଧ୍ୟ ଭଲ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନେ କେନ୍ଦ୍ର ସେମିତି ଭଲ ଲୋକ ନୁହନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟା ତା'ର ସାଙ୍ଗମାନେ ଖୁବ୍ ଭଲପିଲା । ଦୁଇଟି ସମସ୍ତଙ୍କର ଚିଲିଟି ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ଓ ଗୁଣ ମଧ୍ୟ ଭଲ । ତା'ର ସବୁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନେ ଧନୀ ଓ ନାମକର ପରିବାର । ତେବେ ତା' ସାଙ୍ଗପିଲା ଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ବାଳେ ମନେ ହେଲା । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସକ । ଏବେ ତୁ କହ କେଉଁଠାରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇବା ।”

“ବାବା, ଆପଣ ଚନ୍ଦ୍ରପୁରରେହିଁ ସମ୍ବନ୍ଧ ପକାନ୍ତୁ ।” ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

“ଠିକ୍ ଅଛି । ତେବେ କାହିଁକି ତୁ ଏପରି କହିଲୁ ?” ଦେବଦାସ ପଚାରିଲେ ।

“ବାବା, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ସବୁ ତ ନିଜର ଜନ୍ମ ଓ ପରିବାର ଯୋଗୁ ମିଳିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସାଙ୍ଗସାଥୀ ମିଳନ୍ତି ନିଜ ପସନ୍ଦ ଯୋଗୁ । ମିତ୍ରମଣ୍ଡଳୀଙ୍କ ସ୍ୱଭାବରୁ ମଣିଷର ଭୂତ, ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଜାଣିଦେବା, କେଉଁ ପ୍ରକାର ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ସାଥୀ ହେଲେ ସେ ଆନନ୍ଦ ପାଏ ତାହା ନିର୍ଭର କରେ ସେ କେଉଁ ପ୍ରକାରର ଲୋକ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରପୁର କଥା କହିଲି ।” ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ହସି ହସି କହିଲା ।

ମୂଲ୍ୟ

ମାଧବ ଥିଲା ହରିପୁରର ଏକ ଘୋଡ଼ା-
ଗାଡ଼ିବାଲା । ସେ ନିକଟସ୍ଥ ସହରକୁ
ଗାଡ଼ିରେ ଯାନ୍ତି ନେଇ ଯିବା ଆସିବା କରେ
ଓ ସେଥିରେହିଁ ସେ ଜୀବଜା ନିବାହ କରେ ।
ଦିନେ ସହରରୁ ସେ ଫେରୁଛି । ଗାଡ଼ି ଖାଲି
ଥାଏ । ହରିପୁରର ଜମିଦାର ବିଶ୍ଵବନ୍ଧୁ
ଗସ୍ତରେ ଏକେଲା ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ଏ
ଗାଡ଼ିଟି ଦେଖି ପଚାରିଲେ, “ମାଧବ, ତୁ
ଗାଲୁ ଫେରୁଛୁ କି? ଭଲ ହେଲା ମୁଁ ଗାଡ଼ି
ଖୋଜୁଥିଲି । ବହୁତ ବେଳେ ଖାଲି ଗାଡ଼ିଟିଏର
ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲି । ତୋର ଯଦି ଆଉ
କେହି ଗ୍ରାହକ ନଥା’ନ୍ତି ତେବେ ମୁଁ ତୋରି
ଗାଡ଼ିରେହିଁ ଯିବି ।” ମାଧବ ହସି ହସି
କହିଲା, “ଆସନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା, ମୋ ଗାଡ଼ି ଖାଲି
ଯାଉଛି ଆପଣ ଆସିଲେ ତ ଆନନ୍ଦର କଥା ।”
ଜମିଦାର ନିଜର ଥଳୀ ଧରି ସେ ଗାଡ଼ି

ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଧୂଷି କହିଲେ,
“ମୁଁ ଅଳ୍ପ କରଜ ଅସୁଲ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲି ।
ଟଙ୍କାଏ ଡେଇଁ ହୋଇଗଲା ସେଥିପାଇଁ ଗାଡ଼ି
ଖୋଜୁଥିଲି, ଦେବଯୋଗକୁ ହୁ ମିଳିଲେ ।
ଭଲ ହେଲା ।”

ଗାଡ଼ି କିଛି ବାଟ ଯିବା ପରେ ବସ୍ତାକଡ଼ିରେ
ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ଦୋକାନୀ ଚନ୍ଦୁଲୁ ।
ସେ ଗାଡ଼ି ଅଟକାଇ କହିଲା, “ଗଲା ମାଧବ,
ମୁଁ ଜିନିଷ ସବୁ ମୋ ଦୋକାନ ପାଇଁ କଣି
ଅନେକ ବେଳେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ସୁଆ
ହେବାକୁ ବସିଲଣି, ଖାଲି ଗାଡ଼ିଟିଏ ଆଖିରେ
ପଡ଼ୁଛି । ଦୟାକରି ମୋତେ ତୋ ଗାଡ଼ିରେ
ନେଇ ଯା’ ।”

“ଆଜ୍ଞା, ଆସନ୍ତୁ ।” ମାଧବ କହିଲା ।

ଚନ୍ଦୁଲୁ ତା’ର ଗୁରୁତା ବଡ଼ ବଡ଼ ଶ୍ଵେଳି
ଧରି ଆସି ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ବସିଲା ।

ଗୁଣ କିନ୍ତୁବାଟ ଗାଡ଼ ଯିବା ପରେ
 କେଣ ଗଲ ଡରପୁରର ଆଉ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି
 ଗଡ଼ ଆସବାକୁ ଘରରେ ଘରୁ କଡ଼ରେ ଠିଆ
 ହୋଇଛନ୍ତି । ସଞ୍ଜ ପ୍ରାୟ ହୋଇ ଆସିଲଣି ।
 ସେମାନେ ଦେଲେ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ ବନବାବୁ
 ଓ ଅନ୍ୟଜଣକ ସେହି ଗାଁର ବାସିନ୍ଦା ଗୁଣା
 ଶ୍ରେଣୀ । ସେମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୟନରେ
 ଗାଡ଼ଆସଡ଼ ଚାହିଁଲେ । ଚିହ୍ନିଲେ ତାଙ୍କର
 ଗାଁ ଗାଡ଼ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଜଣ ତ ଆଗରୁ ବସି
 ସାରିଛନ୍ତି । ସ୍ଥାନ ପାଇବାର ଆଶା ପ୍ରାୟ
 ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଜମିଦାରଙ୍କ
 ଇଚ୍ଛାରେ ମାଧବ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଗାଡ଼ରେ
 ସ୍ଥାନ ଦେଲା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଗାଡ଼ରେ
 ବସିଲେ । ଗାଡ଼ ଚାଲିଥିବା ବେଳେ ବନବାବୁ

କହିଲେ ସେ ସଡ଼କୁ ଯାଇଥିବା ବେଳେ
 ଏକ ସ୍ଥାନରେ କେଜି ଚାହିଁବା ପାଇଁ ।
 କେଲ ତାର ଗୁଣ ଯାଇ ମଧ୍ୟ କିନ୍ତୁବାକୁ
 ଯାଇଥିଲା । ଅଳ୍ପ କିଛି ଟଙ୍କା ଧାର କରି
 ମଞ୍ଚି କଣି ଫେରୁଛି ।

ଗାଡ଼ରେ ମାଧବ ବ୍ୟତୀତ ଗୁରିଜଣ
 ବସିଥାନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ସଞ୍ଜ ବେଳକୁ ଗାଡ଼
 ଡରପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଗୁରିଜଣପକ ନିଜ
 ନିଜର ଭଡ଼ା ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ମାଧବ ଗାଡ଼ ସଫା
 କରିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା ସେଥିରେ କେତେ-
 ଗୁଡ଼ଏ ଛୁପା ଟଙ୍କା ପଡ଼ି ରହିଛି । ସେ ଗଣି
 ଦେଖିଲା ପ୍ରାୟ ଅଗିଟି ଛୁପା ଟଙ୍କା ଥିଲା । ସେ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଘରକୁ ଚାଲି ଯେଉଁମାନେ

ଗାଡ଼ରେ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ଭିତରୁ କାହାରି ହୋଇଥିବ । ସେ ଯାଇ ଫେରିଲେ ଦେବ । ମାଧବ ଥିଲା ଶୁଭ୍ର ସାଧୁ ସୁଜୀବର । ସେ ଭାବିଲା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଯାଇ ପଚାରିଲେ ଦୁଃଖ କିଏ ମିଛରେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ବୋଲି ଦାବୀ କରି ନେଇଥିବ । କ'ଣ କରିବ ଘରୁ ଘରୁ ଦିନଟିଏ ବତିଗଲା ।

ପରଦିନ ମାଧବ ଟଙ୍କା ଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ଜମାରେ ବାନ୍ଧି ସିଧା ଯାଇ ଜମିଦାର ବଣ୍ଟକରୁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଜମିଦାର ବାବୁ କାହାର ପିଣ୍ଡାରେ ବସିଥିଲେ । ମାଧବ କହିଲା, “ବାବୁ, କାଲି ସକାଳେ ମୁଁ ଗାଡ଼ ସଫା କରିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ

ଟଙ୍କା ଟଙ୍କା ସେବାରେ ଲାଗି । କିନ୍ତୁ ଆମାନ୍ତର ହୋଇଥିବା ବେଳେ ନେଇ ଆସିଛି । ଦେଖି, ରଖନ୍ତୁ ।”

ବଣ୍ଟକରୁ ଟଙ୍କା ଘୁଟୁଳିକୁ ହୁଟିବା ଶୁଣି ଘର ଭିତରକୁ ଘୋଡ଼ି ଗଲେ ଓ କିଛି ସମୟ ପରେ ଫେରି ଆସି କହିଲେ, “ମାଧବ, ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଟଙ୍କା ମୋର, ସମ୍ଭବତଃ ଅଣି ଟଙ୍କା ନା ?”

“ହଁ, ବାବୁ ଅଣିଟା ମୁଦ୍ରା ତ ଥିଲା ।” ମାଧବ କହିଲା ।

ବଣ୍ଟକରୁ ମାଧବ ଦେଇଥିବା ଘୁଟୁଳିକୁ ହାତରେ ଉଠାଇ ନେଇ କହିଲେ, “ପଥର-ଦିନ ମୁଁ ତୋ ଗାଡ଼ରେ ଆସିବା ବେଳେ ମୋର ଗୋଟାଏ ଟଙ୍କା ଥିଲା ଥିଲା । ସେଥିରେ ଗୋଟାଏ କଣା ଥିଲା ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣି ନଥିଲି ଏବେ ଦେଖିଲି । କିନ୍ତୁ ତୁ କିପରି ଜାଣିଲୁ ଟଙ୍କାଟା ମୋର ବୋଲି । ଅନ୍ୟ ଚିନ୍ତାକଣି ଯାହା ମଧ୍ୟ ଗାଡ଼ରେ ଥିଲେ ।”

ମାଧବ ହସି ହସି କହିଲା, “ପ୍ରଥମେ କାଲି ସକାଳେ ଟଙ୍କା ସବୁ ଗାଡ଼ରେ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖି ଜାଣିଲି ତାହା ଆପଣ ଗୁରୁଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣଙ୍କର । ତା’ପରେ ଭାବିଲି ଏ ଟଙ୍କା କାହାର ହୋଇପାରେ । ତେଣୁଲୁ ଏତେ କଷ୍ଟ ସେ ଟଙ୍କା ତା’ର ଜୀବନ; ସେ ପଇସା ଥିଲାକୁ ଦୁଇହାତରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ଗାଡ଼ରେ ବସିଥାଏ ତେଣୁ ତା’ ହାତରୁ ଏ ପଇସା

ପଡ଼ିବା କଥା ନୁହେଁ । ତା' ଛତା ମାଷ୍ଟର
ମହଣ୍ଡୁ ତ କରଜ ଗୁରୁବାକୁ ଯାଇଥିଲେ
ପୁଣି କହୁଲେ, ଟଙ୍କା ଯଥେଷ୍ଟ ନ ଥିବାରୁ
ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ପାଖରୁ ଆଳି ଧାର କରି କରଜ
ଶୁଣିଲେ । ତେଣୁ ଟଙ୍କା ତ ତାଙ୍କର ହୋଇ
ନ ପାରେ । ତା'ପରେ ରହୁଲ ଗୁଣି ଭେଲ ।
ସେ ବନ୍ଧୁର ମଞ୍ଜି କଣିକାକୁ କିଛି ଟଙ୍କା ନେଇ
ଯାଇଥିଲା, ସେଥିରେ ମଞ୍ଜି କଣି ଫେରୁଛି ।
ତା' ପାଖରେ ବା କୁଆଡୁ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା
ଆସିବ । ଯଦି ବା ସେମାନଙ୍କର ହୋଇଥା'ନ୍ତା
ସେମାନେ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ମୋ ପାଖକୁ
ଆସନ୍ତେ ପଇସା ଖୋଜିବାକୁ । ତେଣୁ ଶେଷକୁ
ବାକି ରହିଲେ ଆପଣ । ତେଣୁ ମନ ମଧ୍ୟରେ
ମୁଁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିନେଲି କି ଏ ଟଙ୍କା ନିଶ୍ଚୟ
ଆପଣଙ୍କର । ସେଥିପାଇଁ ସିଧା ଟୋକୁ ଆସିଲି ।”

“ଆଜ୍ଞା । ତେବେ ତ ତୁ ଏ ବିଷୟରେ
ଗଭୀର ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିଛୁ ଓ ଠିକ୍ ବନ୍ଧୁର
କରିଛୁ ।” ହସି ହସି କହିଲେ ବିଶ୍ଵବନ୍ଧୁ ।

ମାଧବ କହିଲା, “ମୋ ମନ ଭିତରେ
ଯାହା ଟଙ୍କା ଦୋହୋପାଞ୍ଚ ଭାବ ଥିଲା,
ସେତେବେଳେ କେହିଲି ଆପଣ, ଟଙ୍କା ଥିଲାକୁ
ନ ହୁଏ ଭିତରକୁ ଯାଇ ନିଜର ଟଙ୍କା ଥିଲା
ଦେଖି ଫେରି ଆସି ତେବେ ଯାଇ “ହଁ”
ବୋଲି କହୁଥିଲେ ପୁଣି ଠିକ୍ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଅଣା
ବୋଲି କହିଦେଲେ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମୋ
ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ ନିଃସନ୍ଦେହ ହୋଇଲେ ।”
ମାଧବ ହସି ହସି କହିଲା ।

ମାଧବର ସାଧୁତା ଓ ବନ୍ଧୁରକୁ ଦେଖି
କମିଦାର ବିଶ୍ଵବନ୍ଧୁ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇଗଲେ ।
ତା'ପରେ ସେ ଅଣା ଟଙ୍କାର ଅଳାଟି ମାଧବ
ହାତରେ ଦେଇ କହିଲେ, “ମାଧବ, ମୁଁ
ଏହାକୁ ତଳେ ଦେଉଛି, ତୁ ନାହିଁ କରନା ।
ସତରେ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇ ତଳେ
ଏହାକୁ ପୁରସ୍କାର ଦେଉଛି । ଏହା ତୋର
ମହତଗୁଣର ଓ ବଡ଼ପଣର ଏକ ଛୋଟ
ମୂଲ୍ୟ ମାତ୍ର ।”

ଭାଗ୍ୟଦେବୀ ଓ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଦେବୀ

ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ଫଜଲ ଓ ଅସଲ
ନାମରେ ଦୁଇଟି ଭାଇ ଥା'ନ୍ତି ।
ବଡ଼ଭାଇ ଫଜଲ୍ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ଓ ଧନୀ ଥିଲା,
କିନ୍ତୁ ସାନଭାଇ ଅସଲ ଥିଲା ଦରିଦ୍ର । ତେଲେ
ମଧ୍ୟ ଥିଲା ସାଧୁ ସୁଭାବର ।

ଫଜଲର ଶେତରେ କାମ କରି ଅସଲ
କୌଣସି ମତେ ପେଟ ପୋଷେ । ଦିନେ
ଭାଇର ଶେତ ଜଗୁଥିବା ବେଳେ ସେ ଦେଖିଲା
ଜଣେ ଶ୍ଵେତବସ୍ତ୍ର ପରିହୃତା ମହିଳା ସେହି
ଶେତ ଗୁରୁପାଖରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ସେ
ବାଲିଗୁଡ଼ିକ ଏକାଠି କରି ଗଛ ମୂଳରେ
ଦେଉଛନ୍ତି ଓ ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ଛୁଇଁ ଛୁଇଁ ବୁଲୁଛନ୍ତି ।
ଅସଲ ବହୁତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ସେହି ମହିଳା
ତା'ର ନିକଟତର ହୁଅନ୍ତେ ସେ ପଚାରିଲା,
“ତୁମେ କିଏ? ଏଠି ଏପରି ଏକାଟିଆ ବା
ବୁଲୁଛ କାହିଁକି?”

“ମୁଁ ତୋ ବଡ଼ଭାଇର ଭାଗ୍ୟଦେବୀ ।
ତଳେ ଖସି ପଡ଼ିଥିବା ମାଟିସବୁକୁ ମୁଁ
ଗଛମୂଳକୁ ଦେଉଛି ।”

“ତେବେ ମୋର ଭାଗ୍ୟଦେବୀ କାହାନ୍ତି?”
ଅସଲ ପଚାରିଲା ।

“ତୋର ଭାଗ୍ୟଦେବୀ? ଦେଇଟି ସେଇ
ଦୁରରେ ଥିବା ଦକ୍ଷିଣ ପାହାଡ଼ର ପଛରେ
ଅଛନ୍ତି ।” ଏତକ କହି ସେ ଅଦୃଶ୍ୟ
ହୋଇଗଲେ ।

ଅସଲ ଘରକୁ ଗଲା । କିଛି ଖାଦ୍ୟ ଜିନିଷ
ଓ ବ୍ୟବହାରୀ ଜିନିଷ ସବୁ ଏକାଠି ବାନ୍ଧି
ନିଜର ଭାଗ୍ୟଦେବୀଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥତିରେ ବାହାର
ପଡ଼ିଲା । ତା' ବୁଲି ପଛପଟରୁ କାହୁଁ ଗୋଟିଏ
ଥୁରୁ ଥୁରୁ ବୁଢ଼ୀ ଉଠି ଆସି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ
କହିଲା, “ମୋତେ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛୁ?
ମୋତେ ସାତରେ ନେଇ ଚାଲ ।”

ଅସଲ ବୁଢ଼ାର ବଳୁଚ ମୁହଁ ଓ ଉଦ୍‌ଗୋର
 ଶୁଦ୍ଧ ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ବୁଝାଇଲା । ତଥାପି ମଧ୍ୟ
 ବୁଢ଼ା ଉଦ୍‌ ଧରିଲା ଯିବା ପାଇଁ । ଅସଲ
 କହିଲା, “ଏତେ ଦୂର ବୋହୁନେବା କଷ୍ଟ
 ହେବ । ତେଣୁ ତୁ ଯଦି ଏଇ ଛୋଟ
 ବୋତଲରେ ପଣିପିବୁ ତେବେ ମୁଁ ଅନ୍ୟ
 ଜନସ୍ଥ ସହୃଦ ତୋତେ ବୋହୁନେବି ।”

ବୁଢ଼ା ସେଥିରେ ରାଜ ହେଲା ଓ ଛୋଟ ରୂପ
 ଧରି ବୋତଲରେ ପଣିଗଲା । ଅସଲ ସେ
 ବୋତଲର ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ଓ ତାକୁ
 ନେଇ ଗସ୍ତରେ ଯିବାବେଳେ ଗୋଟାଏ ପୋଖରୀ
 ପାଖ କାଦୁଆରେ ପୋତ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ଅସଲ ଦକ୍ଷିଣପଟ ପାହାଡ଼କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି
 ଚାଲିଲା । ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇ କେତେକ ସେହ
 ପାହାଡ଼ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇ ଏକ ଛୋଟ
 ସହରରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଠାରେ ଜଣେ ଧନୀ
 ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହୃଦ ତା’ର ଦେଖା ହେଲା । ସେ
 ତାକୁ ଚାଲି ଚାଲି ରଖିଲେ ।

ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସଲକୁ କହିଲେ, “ଦେଖ,
 ମୁଁ ନିଜ ପାଇଁ ଭଲ ତଳେ ଗୋଟିଏ ଘର
 ତିଆରି କରିବି । ସେଥିପାଇଁ ମୂଳଦୁଆ
 ପକାଇବାକୁ ହେବ ଓ ବହୁତ ଗଢ଼ାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ମାଟି ଖୋଳିବାକୁ ହେବ । ତୁମେ ସେ
 ଖୋଳିବା କାମ କରିବ । ଖୋଳୁ ଖୋଳୁ ଯଦି
 କିଛି ଧନ ତୁମକୁ ମିଳିବ ତେବେ ତାହା
 ତମର ।”

ଅସଲ ଖୁସି ହୋଇ ଖୋଳିଲା । ଖୋଳୁ
 ଖୋଳୁ ତାକୁ କିଛି ସୁନା ମିଳିଲା । ଯଦିଓ
 ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ତାକୁ କହିଥିଲେ ଯେ ତାକୁ ଯାହା
 ମିଳିବ ସବୁ ତା’ର, ତଥାପି ସେ ସେଥିରୁ
 ଅଧେ ମାଲିକକୁ ଦେଇ ଅଧେ ନିଜେ ରଖିଲା ।
 ପୁଣି ସେ ମାଟି ଖୋଳିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଖୋଳୁ
 ଖୋଳୁ ବହୁତ ଗଢ଼ାରକୁ ଯିବା ପରେ ସେ
 ଅନେକ ଧନରତ୍ନ ପାଇଲା । ତା’ପରେ ସେ
 ଦେଖିଲା ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ସିନ୍ଦୂର ଅଛି ।
 କିଛି ଶବ୍ଦ ସିନ୍ଦୂରରୁ ଆସୁଥିବାର ସେ
 ଶୁଣିପାରିଲା । ସେ ଭଲ କରି ଜାଣ ଦେଇ
 ଶୁଣିଲା ଯେ ସିନ୍ଦୂର ଭିତରୁ କିଏ କହୁଛି,
 “ସିନ୍ଦୂର ଖୋଲ ।” ଅସଲ ଚକ୍ଷୁଶୀଳ

ସିନ୍ଧୁ କ ଖୋଲିଦେଲା ଏବଂ ତା' ଚିତ୍ରକୁ ଜଣେ ଦେଖି ବାହାରି ଆସିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଖୋଜିଦେଇ ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଅସଲ ପରୀକ୍ଷା, “ତୁମେ କିଏ ?”

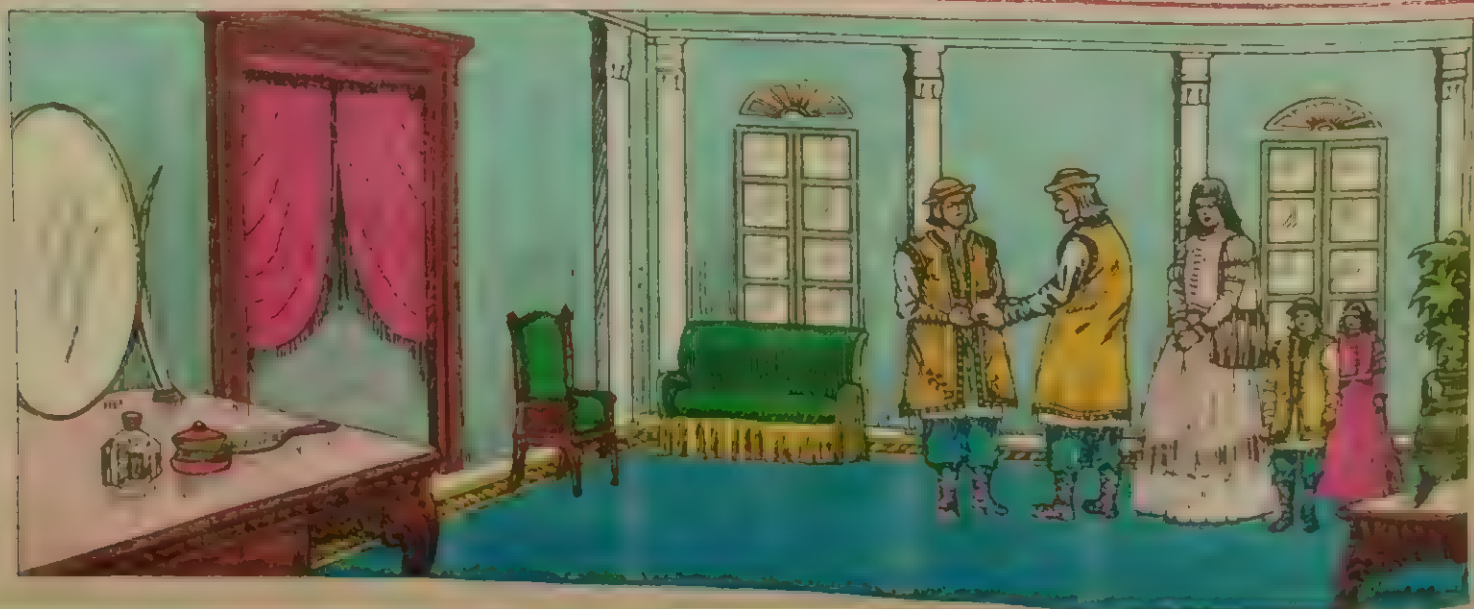
“ମୁଁ ତୁମର ରାଜ୍ୟଦେବୀ । ତମେ ମୋତେ ଉଦ୍ଧାର କରି ଖୋଜୁଥିଲ ନା ? ମୁଁ ତମକୁ ଛାଡ଼ି ଆସି କୁଆଡ଼େ ଯିବି ନାହିଁ ।” ଏକଥା କହି ରାଜ୍ୟଦେବୀ କୁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ।

ଜମି ଭିତରୁ ଯେଉଁ ଧନରତ୍ନ ମିଳିଥିଲା ସେସବୁ ଅସଲ ନେଇ ତା'ର ମୁନବକୁ ଅଧେ ଦେଲା ଓ ବାକି ଅଧକ ନେଇ ନିଜ ଗ୍ରାମକୁ ଚାଲିଗଲା । ସେ ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ କୋଟିପତି ହୋଇଗଲା ଓ ଗ୍ରାମରେ ସୁନ୍ଦର ଘରବାଡ଼ି କରି ଶୁଣିରେ ରହିଲା । କିନ୍ତୁ ସଦା ସବଦା ଗଣ୍ଡବ ଅସହାୟ ଲୋକଙ୍କୁ ବହୁତ ଦାନ ଦେଉଥାଏ ।

ଦିନେ ରାସ୍ତାରେ ଯାଉ ଯାଉ ସେ ତା'ର ଭାଇ ଫଜଲକୁ ଦେଖିଲା । ତାକୁ ଘରକୁ ଡାକି ନେଇ ବହୁତ ଆଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କଲା ଓ ସ୍ତ୍ରୀ

ମିଳିଲା ପାଇଁ ଅନେକ ଉପହାର ଦେଇ ଦେଖି ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ଏମନ୍ତ ଦେଖି ଫଜଲର ମନ ଇର୍ଷ୍ୟାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଅମଳଠାରୁ ସେ ସମସ୍ତ କୃତଜ୍ଞ ଶୁଣିଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଘରକୁ କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ ଦୂର ବାହାରିକରି ଦରିଦ୍ରତାର ଦେହକୁ ପୁଣି ଅସଲ ଘରକୁ ଫେରିବା ଆଣିବ ।

ସେୟା କଲା । କିନ୍ତୁ ବୋତଲ ଫିଟିବା ମାତ୍ରେ ଦରିଦ୍ରତାର ଦେହ ଫଜଲକୁ କହିଲା, “ଧନ୍ୟବାଦ, ତୁ ମୋର ବହୁତ ଉପକାର କଲ । ଏବେ ତତେ ଛାଡ଼ି ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବି ନାହିଁ ।” ଏତକ କହି ସେ ଯାଇ ତା'ର କାନ୍ଧରେ ସବାର ହୋଇ ବସିଲା । ତା' ପରେ ତା'ର ଉପହାର ଗୁଡ଼ିକ ଚୋରମାନେ ନେଇଗଲେ । ଘରେ ଆସି ଶୁଣିଲା ଯେ ତା'ର ଘରବାଡ଼ି ଗାଈଗୋରୁ ସବୁ ପୋଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ପୁଣି କିଛିଦିନ ପରେ ଜମିବାଡ଼ି ମଧ୍ୟ ବନ୍ୟାରେ ଭସିଗଲା । ସେ ହୋଇଗଲା ନାଶ୍ଟ ।

ରଘୁର ରସିଦ

ଜମିରସାହି ଗାଁରେ ରଘୁଦାସର ଘର ।
ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଶ୍ରମୀ । ତା'ର ଦୁଇ
ଗୁଣାଣି ସେତବାଡ଼ି ଥାଏ । ସେଥିରେ ସେ
ନାନା ପ୍ରକାର ଟାକ୍ ସବ୍ଜା ଉତୁଜାଏ । ସେ
ତା' ଫସଲର ଏପରି ଯତ୍ନ ନିଏ ସତେ ଅବା
ସେସବୁ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ।

ବାସ୍ତବରେ ମଧ୍ୟ ସେସବୁ ରତ୍ନ ଭଳି ଥିଲେ ।
ତା' ଜମିର ପରିପରିବା ଉପରେ ସମସ୍ତଙ୍କ
ଆଖି । ସେଠାରୁ ଜନିକୋଣ ଦୁଇରେ ବଜାର ।
ରଘୁଦାସକୁ ତା' ପରିବା କୋଝ ଧରି ହାଟକୁ
ଯିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ବେପାରୀମାନେ ଆସି
ଉଚିତ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ତା'ଠାରୁ ସବୁ କିଛି ନେଇ
ଯାଆନ୍ତି ।

ରଘୁଦାସ ଉପରେ ଗାଁ ଲୋକେ ଖୁସିଥାନ୍ତି ।
ସେ କେବେ କାହାର ପ୍ରତି କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟ
କରେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସହ ଭଲ ବ୍ୟବହାର

କରେ । ସମସ୍ତେ ତେଣୁ ତା' ପ୍ରତି ସଦ୍‌ବୁଦ୍ଧି
ନେହେବେ ବା କାହିଁକି ?

ଯେତେବେଳେ ଗାଁରେ କୌଣସି ଲୋକ
ଘରେ ପବ୍‌ପବାଣି ବା ଘେଇ ଘିତ ହୁଏ,
ରଘୁଦାସ ଯେତେବେଳେ ବେପାରୀକୁ ନ
ଦେଇ ନିଜ ବାଟର ପରିପରିବା ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟରେ
ସେ ଲୋକକୁ ଯୋଗାଇ ଦିଏ ।

କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଲୋକ ତାକୁ ସହ ପରେ ନାହିଁ ।
ସେ ତା' ପଡ଼ୋଶୀ ବରେଇ । ବରେଇ ମଧ୍ୟ
ପରିପରିବା ଖୁସ କରେ । କିନ୍ତୁ ତା' ଜମିରେ
ଏଡ଼େ ଭଲ ଫସଲ ଉତୁରେ ନାହିଁ । ଅସଲ
କାରଣ ହେଲା, ସେ ରଘୁଦାସ ଭଳି ସେମିତି
ପରିଶ୍ରମୀ ନୁହେଁ । ରଘୁଦାସ ଭୁଲନାରେ
ବରେଇର ଜମିବାଡ଼ି ଅନେକ ବେଶି ।

ଲୋକେ ବରେଇକୁ କହନ୍ତି, “କହୋ,
ତମର ଏତେ ଜମି ଥାଇ ତମେ ଯାହା କଣ

କି ପାରିବୁ, ରବି ମାମି କାହା କି କହୁଛନ୍ତି ?
 କି ପାରିବୁ !” ଏଭଳି ମନୁଷ୍ୟ ଶୁଣି
 ବାରେଇ, ଶାରି ଶାପା ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସତକଥା
 ଉପରେ ବା ସେ କ’ଣ କହୁବ ?

କର୍ଣ୍ଣେ ରଘୁଦାସର ବାଡ଼ରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର
 ଗ୍ରାମରେ କଶାବୁମାନ ଫଳିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ
 ଆଳୁ, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ,
 ରଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଦେଖି ଚିତ୍କରି
 ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ରଘୁଦାସର ଆଖି ଆଗରେ ସେମାନେ
 ବଢ଼ିଥାନ୍ତି । ରଘୁଦାସ କେମିତି କି ନାମକରଣ
 କରୁଥାନ୍ତି । କାହାର ନାମ ନାମକରଣ କାହା
 ନାମ ଭ୍ରମ । ସୁଖି ଆଉ ଗୋଟିଏ କଶାବୁ
 ନାମ ଗୁଣା : ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ନାମ କାହା ।

ମହାପତି, କେତେକ କେତେକ କେତେକ
 କଶାବୁର ନାମକରଣ ସେ କରୁଥାନ୍ତି ।

କଶାବୁମାନେ ସେମାନେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ
 ଫଳୁଥିଲେ । ରଘୁଦାସ ଆଜି ମଧ୍ୟ
 ସେମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ସଜଳ ଆଖିରେ ଚାହିଦେ ।
 କାହାର ସକାଳେ ସେମାନଙ୍କୁ କେତେକ କେତେକ
 ସେ ବଜାରକୁ ଯିବ । କେତେକ କେତେକ
 ଦେପାଶକୁ ସମ୍ବଦାୟ ନଦେଇ କେତେକ କେତେକ
 ଗୋଟା ଗୋଟା କରି ବର୍ଷି କରିବ ।

ମହାପତି ସେ କେତେକ କେତେକ କେତେକ
 ଆସିଲ । ଯାହା ଦେଖିଲ, କେତେକ କେତେକ
 ଆଖି ଖୋସି ହୋଇଗଲା କେତେକ କେତେକ
 କଶାବୁ ନାହିଁ । ଗ୍ରାମରେ କେତେକ କେତେକ
 ତୋଳି ନେଇ ଯାଇଛି !

ସେ ମୁଣ୍ଡରେ ଡାକଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲା ।
ତମେ ସେ ଭାବେକିତ ହେଲା । ଗୁଳିଗଟିଯାକ
କଖାରୁ ଜଣେ ନେଇଯାଇ ନିଜ ଘରେ ରଖିବ
ନାହିଁ; ନିଶ୍ଚୟ ବିକି କରିବ । ବଜାରକୁ
ନନେଇ ଶୁର ଏତେରୁଡ଼ାଏ ଫଳ କେଉଁଠି
ବା ବିକିବ ?

ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବଜାର ଆଡ଼େ ଚାଲିଲା ।
ଗୋଟାଏ ପରେ ଗୋଟାଏ ପରିବା ଦୋକାନ
ଉପରେ ଆଖି ପକାଇ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସେ ଠାଏ
ଅଟକିଗଲା ।

“ହେଇଟି ମୋ ଐଶ୍ବର୍ୟ, ମୋ ଭ୍ରମ,
ମୋ ବାଘ...” ସେ ଚିତ୍କାର କଲା ।

“ଏମିତି ପାଗଳଙ୍କ ଭଳି କ’ଣ କହୁଛ ?”
ଦୋକାନୀ ପଚାରିଲା ।

“କ’ଣ କହିଲା, ମୁଁ ପାଗଳ ? ତମେ
ମୋ ଜିନିଷ ଗୁରୁ କରି ବିକ୍ରୟ, ତମେ ଭଲ
ଆଉ ମୁଁ ପାଗଳ ?” ରଘୁଦାସ ପାଟିକରି
କହିଲା ।

ଲୋକେ ଜମିଗଲେ । ଦେବକୁ ସେଠି
ଥୁଲେ ରଜାଙ୍କ ଦିଓଲ୍ । ରଘୁଦାସ ତାଙ୍କ
ପାଖରେ ଅଭଯୋଗ କଲା । ଦିଓଲ୍
ପଚୁରିବାରୁ ଦୋକାନୀ କହିଲା ଯେ ସେ ମାନ୍ଦ
ଘଣ୍ଟାଏ ଆଗରୁ କଖାରୁତଳ ଜମୀରସାହୁର
ବାରେନ୍ଦ୍ର ଠାରୁ କିଣିଛି । ବାରେନ୍ଦ୍ର ସେଯାଏ
ବଜାରରେ ଅଛି ବୋଲି କେହି ଜଣେ
କହିବାରୁ ଦିଓଲ୍ ତାକୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେ ।

ବାରେନ୍ଦ୍ର ଆସି ଯୋର୍ ଗଳରେ ଘୋଷଣା
କଲା କି କଖାରୁତଳ ସେ ନିଜ ବାଡ଼ରୁ

ଆଣ୍ଟିକ୍ ! ଦିଓନ ରଘୁଦାସକୁ କହିଲେ,
“ଏ କଣାରୁ ତମର ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କ’ଣ ?”

“ହଜୁର, ଇଏ ପର ମୋର ଐସବତ,
ସିଏ ହେଲ ଗ୍ରାମ, ଆର ଗୋଟିକ ହେଲ...”

ରଘୁଦାସର କଥା ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ହସିଲେ ।
ଦିଓନ କହିଲେ, “ରଘୁ ! ତମେ ଖାଲି
କଣାରୁ ନାମ କହିଦେଲେ ତ ସେସବୁ
ତମର ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ !
ଆଉ କିଛି ପ୍ରମାଣ ଅଛି ?”

ହଠାତ୍ ରଘୁଦାସ ମୁହଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶିଲା ।
ସେ କହିଲା, “ଅଛି ହଜୁର, ଅଛି । ମୋଟି
ରସିଦ୍ ଅଛି । ମୁଁ ଆଣି ଦେଉଛି !”

ଦିଓନ ତାକୁ ରସିଦ୍ ଆଣିବାକୁ କହିଲେ ।
ଜଣେ ପରିଚିତ ଲୋକର ଘୋଡ଼ା ନେଇ ସେ
ନିଜ ଘରକୁ ଗଲା ଓ ଗୋଟିଏ ପୁଟୁଲ ଧରି
ଫେରି ଆସିଲା ।

“ଏଇ ମୋର ରସିଦ୍ । ଯେମିତି ରସିଦ୍
କାଗଜର ପାଲେ ରସିଦ୍ ଦେବାଲୋକର

ପାଖରେ ରହିଥାଏ, ଏସବୁ ମୋଟି ସୁଲ ।”
ଏହା କହି ରଘୁଦାସ ପୁଟୁଲରୁ ଗୁଲିଟି ଦଣ୍ଡା
ବାହାର କଲା । କଣାରୁ ଗୋରୁ ଛିଡ଼ାଇ
ଆଣିବା ପରେ କଣାରୁର ଦଣ୍ଡାଟିମାନ କଣାରୁ
ଲତାରେ ରହିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ରଘୁଦାସ
ସେହିଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ଆସିଥିଲା । ଗୁଡୁଁ ଗୁଡୁଁ
ସେ ପ୍ରତି କଣାରୁ ଦେହରେ ତା’ ଦଣ୍ଡା
ଲଗାଇ ଦେଲା । ଠିକ୍ ଠିକ୍ ସବୁ ଖାପ
ଖାଇଗଲା ।

ଦିଓନ ବାରେନ୍ଦ୍ର ଆଡ଼େ କଟମଟ କରି
ଅନାଇ କହିଲେ, “ତୁ ବନ୍ଦା ହୋଇ ରଜାଙ୍କ
ପାଖକୁ ଗୁଲ ।”

ବାରେନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିବା
ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରଘୁଦାସର ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି
କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା ମାଗିଲା । ଦିଓନ ତାକୁ
ରଘୁଦାସକୁ ଯଥେଷ୍ଟ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାକୁ
ହୁକୁମ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜୋରମାନା
ମଧ୍ୟ କଲେ ।

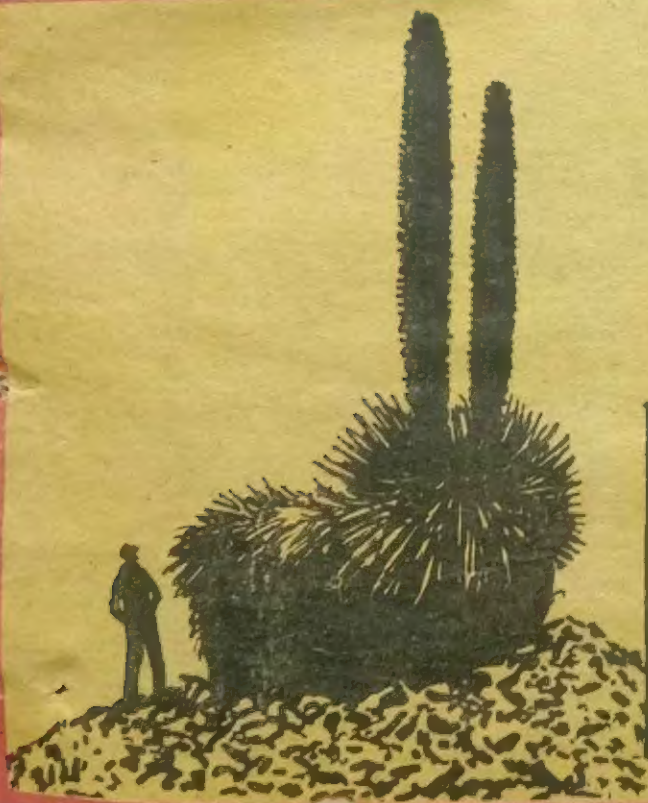
ଜଙ୍ଗଲ ମୁଷା

ଜଙ୍ଗଲ ମୁଷାମାନେ ଗୋଟିଏ
ଘରରେ ପ୍ରାୟ ଶାଠିଏ ଗଜ ଲମ୍ବର
ସୁତଙ୍ଗ ଖୋଳି ପାରନ୍ତି ।

ଫୁଲଫଳ ଜଗତ

ସାରା ପୃଥିବୀରେ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଫୁଲ ଅଛି
ଯାହା ଥରେ ଫୁଟିବା ପାଇଁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ନିଏ ।
ତାହା କଲଭିଆ ରାଜ୍ୟରେ ଅଛି । ଆଠଫୁଟ
ଘୈଡ଼ା ଓ ପର୍କିରଗ ଫୁଟି ଉଠି ଏହି ଗଛରେ
ଦେଉଳିଆ କର୍ମରେ ଥରେ ଫୁଲ ଧରେ ।

କଳାପା ଗାଈ

ପାଣ୍ଡୁପ
ଝିଅପେଷ

ସକାଳି ଆରମ୍ଭ ହେଉ ସୁଖେ, ଚଟକା ସୁଆଦ ନେଉ *Anil Kumar Panigrahy*

ପିପରମେଣ୍ଟ ଓ ସିୟାରମେଣ୍ଟର ତଟକା
 ଅମୋଦ । ବିଶେଷ ଫମ୍ପୁର ଦୃଢ଼
 ଖେବାଇ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ଫେଶରେ
 ଦାଗ ଝଲମଲ ପରିଷାର, ନିଶ୍ବାସରେ
 ସ୍ବଚ୍ଛ ସୁଗନ୍ଧ ।

ନୂଆ ପଣସ ଚୂଥପେଷ୍ଟ ଦ୍ବାରା ଦାନ୍ତ
 ମାଜିଲେ ଚିକେ ହେଲେ ବିରକ୍ତି ଲଗେ
 ନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ଭରି ମଜା ।

ଦେଖିବେ ଶରର ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ

ଏହି ଚୂଥପେଷ୍ଟରେ ଦାଗ ମାଜିବାକୁ
 ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଇବେ ।

ଆଜିକୁ ନୂଆ ପଣସ ଚୂଥପେଷ୍ଟ
 କିଣନ୍ତୁ ।

ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି
 ସକାଳକୁ
 କରନ୍ତୁ ସୁନ୍ଦର,
 ସାଥୀକ ।

ଦେଖନ୍ତୁ ଦାଗମାନ
 ଖସିଯାଉ ଫେଶ

ଚିକିତ୍ସା
 ଉପାୟ